ORGAAN DER CHUNG HSIOH
NO. 1,9-12.

5e JAARGANG NOVEMBER-DECEMBER No. 11—12

erken en Strijden voor de Groot-Chineesche gedachte en de Nieuwe Chineesche Cultuur

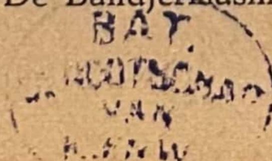
BOND VAN VEREENIGINGEN VAN JONG CHINEEZEN IN INDONESIË

AANGESLOTEN VEREENIGINGEN:

CHUNG HSIOH BANDOENG	CHUNG HSIOH DJOCJA	CHUNG HSIOH MALANG
CHUNG HSIOH BATAVIA	DJIEN GIE LEE TIE SIEN	CHUNG HSIOH SOERABAIA
CHUNG HSIOH CHERIBON	— SEMARANG —	CHUNG HSIOH SOLO - - -

Adm: Nelson Sirih 121

INHOUD:

ANTI OPIUMVEREENIGING GEVESTIGD TE BATAVIA

Secretariaat Kramat 35, Weltevreden, Telefoon W. 290.

Opium geeft verlichting, van lijden en zorgen doch slechts tijdelijk ! !

Opium geeft kracht (?), doch slechts voorbijgaand ! !

Opium geeft heldere gedachten, geeft rust, geeft vreugde, geeft gewaarwordingen van lust, doch alles slechts voor een poos, voor een korte spanne tijds ! !

En dan volgt de reactie — de wreede, de ontzettende, de tot wanhoop voerende reactie — die alleen maar weer door opium tijdelijk op te heffen is ! !

Per jaar wordt alleen dan regeeringsopium voor *f* 40.000.000.— gekocht en hoeveel clandestien ? ?

Opiumgebruik is beneden de waardigheid van elk echt levend mensch ! Het maakt den mensch tot slaaf !

Weg met het opium !

Help ons de publieke opinie te bewerken !

Ieder zegge : Het opium is de ramp voor een volk !

Help ons opiophagen op te sporen ! De A. O. V. verleent gaarne bijstand in den vorm van treinkosten en verplegingskosten in een der Ziekenhuizen te Bandoeng, voor onvermogende opiumschuivers die van hun gewoonte willen worden verlost.

Nadere inlichtingen verstrekt gaarne het Bestuur :
A. Vermeer, Voorzitter.
A. Vernet, Penningmeester, Meester Cornelis Kerkstraat 60.
A. K. de Groot, Secretaris.
Gouw Khiam Kiet, Leden.
Na Oen Soei,. Leden.
Dr. A. C. Slotemaker de Bruine, Leden.
M. Tuiten, Inspect. Opvoed. Wez. Leden.
J. B. de Wilde, Ambtenaar Chin. Z. leden.

5e JAARGANG NOVEMBER-DECEMBER No. 11—12.

ORGAAN

DER

CENTRALE CHUNG HSIOH

BOND VAN VEREENIGINGEN VAN JONG-CHINEEZEN IN INDONESIË.

Verschijnt maandelijks.

Commissie van Redactie:

KO TJAIJ SING, INJO BENG GOAT, OEN BOEN ING.

Abonnementsprijs: per jaar f 6.— per half jaar f 3.50, bij vooruitbetaling.

Adres Redactie:
Senioren-rubriek L. Canne 58.
Dames- en Junioren-rubriek
Tanah-Abang West 70 A.

Adres Administratie:
KWA SOEY GIOK
Kebon Sirih Park 121, Weltevreden.

Inzenders worden beleefd verzocht het papier slechts aan één kant te beschrijven en de stukken uiterlijk den 15den van elke maand aan bovengenoemd adres te doen toekomen.
Alle copy moet zoo duidelijk mogelijk geschreven zijn, het liefst getikt.
Pseudoniemen worden toegelaten, mits de ware naam van den schrijver ons bekend is.
Inzendingen bestemd voor de Juniorenrubriek, moeten deze speciale vermelding dragen.

SENIOREN RUBRIEK

DE MISSIE IN CHINA.
(Vervolg).

Eenmaal in de hoofdstad gevorderd, wilde Ricci het gebied, dat hij veroverd had, niet meer verlaten. Nieuwe missionarissen, die zijn werk kwamen verlichten en bestemd waren hem op te volgen, onderrichtte hij in zijn methode van arbeiden. Zoo omvatte de missie in 1601 naast Peking 3 residenties van Nanking, waarbij Shang-hai in 1608 werd gevoegd. Door Ricci's optreden werden er tegen het einde der Ming-dynastie niet minder dan 114 leden van het keizerlijk Huis tot het Christendom gevoerd, evenals 14 hooge mandarijnen, onder wie Paul Hsu, de Chineesche vertaler van Euclides, lezen we in de Chineesche Revue van October 1928, vierde aflevering, blz. 3.

Verder maakt genoemd tijdschrift melding van de bekeering van een der keizerinnen, die bekend stond als Empress Helen. Zij werd gedoopt door den Duitschen geestelijke Koffler.

Een brief van deze keizerin aan Paus Innocentius XII is op dit oogenblik in het archief van het Vaticaan bewaard gebleven. Hij werd geschreven na den val van de Ming-dynastie en wel omstreeks 1650. Het begin luidt als volgt:

Nous, Empératrice-Mère Hélène, de la grande Dynastie Ming, surnommée la Gentille, la Vertueuse, la Bienveillante et la Sérène, adressons ceci, notre lettre, à sa Sainteté, le Pape Innocent, vicair de Jésus, Notre Dieu et Pontife suprême de l'Eglise Universelle.

Etant une Chinoise, et ayant toujours vécu dans la réclusion du Palais, Nous ne connaissons que les différents devoirs conjugaux et domestiques; Nous ignorons la vraie Religion telle qu'elle pratiquée en d'autres pays. C'est grâce au père Koffler membre de la société de Jésus, et missionnair en Notre Domaine Impérial, que nous sommes parvenues à connaître la Vérité et â pouvoir recevoir l'Eau Sainte du Baptême. Sous mon instruction, l'Impératrice-Mère Marie, l'Empératrice Anne et le Prince-Héritier Constantin ont également été baptisés.

Helaas werd deze bloeitijd gevolgd door een periode van grooten achteruitgang, die het gevolg was van den z.g. ritenstrijd.

Gedurende zijn verblijf in Peking zag Ricci na een ernstig onderzoek, de eerbewijzen, die de Chineezen bij feestelijke gelegenheden brachten aan hun overleden voorouders, als civiele acten aan, zonder het minste religieuze karakter. De Dominicanen en Franciscanen, die omstreeks 1630 kwamen, verklaarden deze riten afgodisch en verboden ze aan hun Christenen. Reeds in 1645 hadden ze een veroordeeling van den Paus tegen de gebruiken uitgelokt, doch in 1656 verzachtte Paus Alexander VI het decreet.

Niettegenstaande de nieuwe veroordeeling der Chineesche riten van Clemens IX en Clemens XI, duurde deze onverkwikkelijke en noodlottige strijd voort, totdat in 1742 Benedictus XIV onder strenge straffen de Christen verbood de riten te onderhouden en de missionarissen onder eede verplichtte de bevelen van Rome op te volgen. Het valt niet te ontkennen, dat dit meeningsverschil aan de geloofsverkondiging in China een onberekenbare schade berokkend heeft.

Het besluit van Benedictus XIV had bovendien het gevolg, dat het missiewerk verboden werd. Alle missionarissen werden verjaagd: alleen de Jezuiten konden in het land blijven.

De oorlog van 1860, die met het vedrag van Peking eindigde verzekerde echter opnieuw volkomen vrijheid van de missionarissen in China. De missie beleefde na 1860 dan ook een tijdperk van bloei.

Om U hier eenigszins een denkbeeld van te geven, wil ik enkele getallen noemen.

In 1890 telde de missie ;

1 in het noorden 155900 katholieken

2 in midden-China 85430 katholieken met 87 Chineesche priesters

3 in het Oosten 176400 katholieken met 78 Chineesche priesters

4 in het Westen 111961 katholieken met 79 Chineesche priesters

In tegenstelling met de overige deelen van China ondervonden de missionarissen in Thibet de grootste moeilijkheden. Hassa, de residentie van den daelie-lama was gelijk het citadel en heiligdom van het Boedhisme.

Hoewel het heele land aan China schatplichtig was, stond het onder de heerschappij van de lama's, die een geduchte autocratie voerden.

Van alle kanten probeerde men Thibet binnen te dringen, steeds werd men met geweld teruggedreven. Was men eenmaal in het land, dan moest men aan de vervolgingen van de lama's door de vlucht ontkomen. De missionarissen moesten zich dan ook met grensposten tevreden stellen, om van hier uit met de grootste voorzichtigheid hun missiewerk te verrichten. In 1887 moesten ze zelfs deze grensposten verlaten.

We zijn gekomen in het jaar 1889, het jaar, waarin de missie groote tegenslagen ondervond. In deze tijd immers brak de Bokseropstand uit, die, in de provincie Shantung begonnen, zich weldra over het heele land uitbreidde en groote schade toebracht. Duizenden en nogeens duizenden vielen onder het zwaard der opstandelingen.

Scholen en andere Katholieke inrichtingen werden verwoest.

Evenals in 1860 Europa zich met de opium-questie bemoeide, kwamen ook hier de vreemde mogendheden zich in de zaak mengen. De Europeesche commandanten, die voor Takoe lagen, besloten de gezantschappen met geweld te ontzetten. Na den val der Takoe-forten konden de vreemdelingen tot Peking doordringen, waar den 17den September 1900 de vredesonderhandelingen begonnen.

Deze daad kon slechts het wantrouwen en den haat der Chineezen tegen de missionarissen opwekken en zoo maakte de Bokserspartij van elke gelegenheid gebruik om de vreemdelingen en Christenen verder lastig te vallen. Een jaar later nam China het vredesprotocol aan.

Niettegenstaande de groote geleden schaden breidde het Christendom zich hoe langer hoe meer uit. In 1908 bezat China reeds één miljoen Katholieken.

Na Ricci's tijd hadden de missionarissen zich uitsluitend met de volksklasse bezig gehouden. De intelectueelen had men over het hoofd gezien wat men nooit had mogen doen. Immers hun invloed op de massa van het volk was zoo overweldigend, dat arbeiders en landbouwers, die het Confusianisme nauwelijks kenden, toch deze moraalphilosophie hoog in eere hielden, omdat ze zagen, dat de hoogere kringen aanhangers waren van den grooten philosoof. Zoo ziet men, dat de bevolking, althans voor het grootste gedeelte moelijk tot den Katholieken godsdienst kon overgaan; hiervoor had men het voorbeeld der geschoolden noodig.

Met een andere belangrijke factor had de missie bovendien nog rekening te houden. Onmiddellijk na den Bokseropstand werden honderden studenten naar Amerika gelokt om er hun studies te voltooien. dus, dat in de Chineesche jongelui, die in den vreemde studeeren, een niet onbelangrijke macht schuilt. Ze deden hun invloed gelden op de rest van het land in de richting, die ze zelf hadden ontvangen: Deze richting werd aangegeven door de omgeving, waarin ze hadden vertoefd, door de opleiding, die ze hadden genoten, door de geestesstroonaar China mee. Ook Europeesche invloeden werden naar China mee overgebracht.
Ze maakten daar met het Protestantisme kennis en werden in hun moederland de grootste voorvechters van dezen godsdienst. Studenten, die langen tijd in Japan hadden vertoefd, brachten het Neo-Boedhisme mingen, die in een bepaalde natie van Europa of Amerika overheerschten:

Als we dan opmerken, dat alle ideeën en bewegingen, welke de intellectueele jeugd in China verwekte, altijd en hoe langer hoe meer systematisch het Katholicisme tegenwerkten, dan komen we noodzakelijk tot dit besluit:

Van alle krachtideeën, die in Europa of Amerika vat hebben gehad op de maatschappij, heeft alleen het katholieke idee geen invloed op hen uitgeoefend.

De oorzaak is in het volgende te zoeken:

In tegenstelling met de Protestanten, die de Chineesche studenten in hun confessioneele scholen trachtten binnen te lokken, trokken de Katholieken zich van de studeerende jeugd niets of weinig aan.

Niets bemerkend van Katholieke invloeden waren de studenten de meening toegedaan, dat in lang vervlogen tijden, in verwijderde eeuwen van domperij het Katholicisme een ongelukkigen invloed had uitgeoefend. Daarop was gevolgd de Renaissance van kunsten en letteren de geweldige levenstrilling van de Fransche Revolutie en vooral de geboorte van de wetenschap in de negentiende eeuw — en het Katholicisme, eerst een levende werkelijkheid, was voor goed gestorven.

De voorzitter van de Franco — Chineesche studievereenigingen Tsai Yuan Pei, die van dezelfde meening was, schreef enkele jaren geleden in een studententijdschrift van Peking ongeveer het volgende:

„Een reiziger, die hiervan niet op de hoogte is, zal verwonderd staan over het groote aantal kerken, die in Frankrijk nog oprijzen. Het zijn slechts sporen van oude, reeds lang afgeschafte gewoonten, blijvende gewrochten van oude kunst, die de aesthetische kunstzin bewaart tegen de moker van den slooper. Ook in China bewaren wij de kunstig geborduurde kleeren, de hoeden met koraalknoopen en pauwenpluimen, afkomstig van de mandarijnen van het oude régime. Wie krijgt het echter in zijn hoofd die weer aan te trekken?"

Weltevreden '29. N. T. T.

OP ZOEK NAAR KUNSTSCHATTEN DER OUDHEID IN WEST-CHINA.

Toen we den volgenden dag den toestand opnieuw onder de oogen zagen, was er geen enkele reden te vinden om niet spoedig op te breken. Om twee uur verlieten we die oude fortmuren, en nooit heb ik een plaats zoo gaarne vaarwel gezegd als deze, waar we die erge dagen doorgebracht hadden. De muren hadden zich zoo weinig nuttig voor ons gemaakt, dat we er zelfs de voorkeur aan gegeven hadden, ons kamp buiten tegen den muur op te slaan, liever dan binnen in die open en beperkte ruïnen. Ik bewonderde Wang om de manier, waarop hij met het voertuig wist om te gaan. Het was een open kiokar op houten wielen, die alles behalve rond waren, ook niet volkomen ovaal, maar slechts afgeronde blokken. In die kar te rijden moet wel geleken hebben op de kennismaking met een pijnbank van de middeleeuwsche rechtbanken. Wang had er echter een soort mat over gespannen, versterkt met touwen. Daarover heen een hoop stroo, dan lagen dekens en hierop strekten we Jayne uit. Twee dagen later trokken we voort, en kwamen eindelijk te Maomu, nadat Wang vooruitgereden was om den magistraat te verzoeken ons verblijf te willen gereedmaken. We vonden hem even gastvrij als alle magistraten steeds waren. Hij zorgde voor het noodige voedsel, en kwam in den namiddag vernemen, wat hij nog voor ons doen kon. Voor alles overlegden we en kwamen tot de slotsom, dat de toestand van Jayne absoluut noodig maakte, dat we ergens terecht kwamen, waar hij beter verzorgd kon worden. Wij zouden wel met andere karren naar Suchow voortgetrokken zijn; deze stad lag slechts vijf dagmarschen

verderop, maar ook daar was noch een dokter, noch eenig middel tot verpleging. Wilden we alsdaan naar Kanchow, dan zouden we daar Dr. Kou kunnen aantreffen, iemand die opgeleid was door de Engelsche missionarissen, in Midden-China.

Onze gastheer was zeer bezorgd om ons. Hij deed ons haast de doorstane koude vergeten, en bewees ons eens te meer hoe kleinigheden iemand opnieuw moed geven. Hij zorgde voor betere wagens, en zond een man te paard vooruit om bij verdere halten ons verblijf te doen klaarmaken. Na negen dagen bereikten we Kanchow, waar we Dr. Kou aantroffen, die ernstig keek. Maar toch verzekerde hij, dat er geen gevaar was, nadat hij Jayne grondig had onderzocht. Zestien dagen bleven we in deze stad, en bedachten toen de uitvoering van het tweede doel van onzen tocht, de ondergrondsche tempels van Tung-Hwang aan de oude Turkestansche grens. Jayne was nog niet goed ter been, maar verlangde koortsig naar voortzetten der onderneming. Hij hield het echter niet verder dan een honderd meter uit, en moest toen op een der karren kruipen. Hij was er nog ellendig aan toe, en indien ik in dien zelfden toestand geweest was als hij, dan zou ik niet gedacht hebben aan voortreizen. Maar het was noodig onder zijn aandacht te brengen, hoe moeilijk hij zou kunnen weerstaan aan de twee ergste wintermaanden Januari en Februari die nog moesten komen in deze gure streek. Tenslotte kon ik hem van de ijdelheid zijner poging overtuigen, en daar we niet gaarne dit tweede gedeelte van den tocht wilden opgeven, werd besloten, dat ik verder met Wang verderop zou gaan, terwijl hij langzaam zou terugkeeren naar de kust, onderweg alles verzamelend, wat we gevonden hadden. Hij zou er voor zorgen, dat alles in goeden staat aankwam, ook de vondsten uit de Zwarte Stad. Maar we voelden ons allen gedrukt, toen we ten slote van elkaar weggingen, hij naar de kust en ik verder naar het Westen.

Onze kameelen zouden Jayne terugbrengen, en voor ons gebruik had Wang een kar opgezocht, die bespannen werd met een viertal paardjes. Ik had mij eerst bezorgd gemaakt over de mogelijkheid, dat die dieren na den tocht overdag, des avonds nog hun voedsel zouden moeten zoeken, maar men verzekerde mij, dat die dieren daar wel terecht zouden komen.

Het was reeds na zonsondergang toen we te Kia-ju-kwan kwamen, het uiterste punt van het Chineesche Rijk, waar de groote muur eindigt met een kleinen steenen toren, opgebouwd tegen de berghelling; hier was dus het tweede eind van dien grooten muur van vijftienhonderd mijlen lang, waarvan ik het begin had gezien te Shai-Hai-kwan, maar slechts weinig Chineezen zijn er, die het weestelijk einde van dit wonder hebben gezien, slechts politieke vluchtelingen, die vluchten voor het zijden koord of het vergif van Peking komen hier ...... Twee dagen daarna bereikten we de halte, waar de handelaars uit Turkestan stilhielden, die zich naar de Chineesche markten begeven met katoen en andere producten.

Te Anshi vond ik bericht van Jayne op den achtsten dag na ons vertrek. Hij had Dr. Kou verlaten en was den terugtocht begonnen. Hij berichtte, dat alles goed ging met hemzelf en met onze kunstschatten. Het dorpshoofd hier was een oud mannetje, getooid met een of ander kleed, dat hij zeker van een voorbijreizenden Rus had gekocht. Maar er lag een soort waardigheid in de manier, waarmee hij ons verwelkomde,

en ruim voor ons verblijf zorgde. Hij verhaalde ons, dat hij hier slechts verbannen was, en groote rijkdommen had in Peking, waar zijn vrouw en kinderen nog verbleven.

Nooit tevoren zou ik mij hebben kunnen voorstellen. hoe de aarde er zou uitzien, indien ze koolzwart was, in plaats van getint in bruin of mooi groen of andere kleuren. Desniettemin was ik nu in de gelegenheid zulk een landschap te leeren kennen, te midden waarvan ik twee lange dagreizen aflegde. Alleen aan den rechterkant van den weg was soms wat bruin gras te bespeuren, waartusschen af en toe antilopen wegschuilden, in hoogstens troepen van acht of tien stuks.

Soms graasden zij in de onmiddellijke nabijheid van den weg, en vluchtten dan bij onze nadering.

Het was nacht, toen we ter bestemming kwamen, en ik wist dat er gedurende de volgende dagen geen oogenblik rust zou zijn, te midden onzer opsporingen. We sliepen lang in den morgen, en zorgden daarna voor een stevig ontbijt. Er waren eenige eenvoudige winkels in de stad, en we kochten er wat kleeren en eenige bijzonder slechte cigaretten, en begaven ons toen naar de yamen of ambtswoning van den magistraat. Deze had omtrent mijn onderzoekingspogingen bericht gekregen, en was zoo vriendelijk om Wang en mij tot middagmalen uit te noodigen.

Gansch de morgen en een gedeelte van den middag gingen heen, voor we er dan aan denken konden eindelijk op weg te gaan naar het doel van onzen tocht, dat gelukkig niet ver verwijderd lag, zoodat we dezen maar tot den anderen dag uitstelden. Er was geen reden, waarom die grotten niet zouden wachten op ons.

Dien dag bezocht ik drie tempels. Maar deze waren voldoende om me te ontgoochelen. Het waren alle moderne voortbrengselen, vol met afschuwelijke beeldjes en nergens vond ik een muurschildering van waarde als die, welke we onderweg hadden verzameld. De tocht naar de grottempels duurde langer dan we gedacht hadden, dat noodig zou geweest zijn om die enkele mijlen door het diepe zand te trekken, die den afstand vormen tusschen Tung Hwang en den tempel der „Duizend Boeddhas". Van een afstand bekeken geleek hij meer op een rij rotsholten in den berg, half verscholen door slanke populieren.

De priester was niet thuis en naar Tung Hwang gegaan om almoezen. We werden echter door een inboorling welkom geheten, die ons naar een uitgestrekte kamer bracht, waar we de volgende nachten zouden kunnen uitrusten. Ik liet het aan Wang over, de noodige schikkingen voor ons verblijf te terffen, en schreed naar de grotten.

Na lange jaren van studie, na een tocht van tien mijlen, en na de lange uren doorgebracht in bewondering der afbeeldingen van Pelliet, kan iemand slechts snakken naar het begeerde, en gedurende de tien dagen van mijn verblijf aldaar gebruikte ik ruim de gelegenheid tot kritische studie. Honderden jaren terug vereerden hier tusschen deze muren een massa menschen hun goden in alle pracht en praal. Tienduizend menschen, een lange optocht vormend, kwamen hier met de wapens in de vuist zoeken, of zonken er met lotusbloemen in de handen dieper in hun leven van overpeinzingen weg aan de voet der goden, waarvan ik het bestaan uit boeken kende. Aurel Stein had er afgebeeld in zijn reisbeschrijving, en proffessor Pelliet schreef er reeds vijf boeken over, terwijl een zesde ter perse ligt. Geleerde menschen, in boeken,

dingen. Deze overblijfselen uit oerouden tijd, half beschenen door het licht, dat karig door winterzon langs de openingen wordt toegemeten, vormen een geheel, dat slechts plaats laat voor het gevoel de werkelijke aanwezigheid ter plaatse, zoodanig, dat ik hier pas voor het eerst voelde, waarom ik een oceaan was overgestoken, en twee werelddeelen doorloopen had, waarom ik erop uitgetrokken had op hooge kameelruggen, en mij had laten botsen op een nauwelijks samenhoudende kar.

Het was niet zoozeer het in vervulling gaan van mijn wensch, die plastische schoonheid in werkelijkheid te zien, dat mij doordrong, als wel de verwezenlijking van het onwezenlijke; hier leefde alles voor mij; dit was geen doode stad uit het verleden. Hier stond ik nu, ik die professoren wilde kunnen terechtwijzen en kunstrichtingen bepleiten, en bleef er sprakeloos met de handen in de zakken, in overwegingen verzonken. Ik die toch Amerikaan ben, en geen Boeddhist en die leefde in het jaar negentien honderd twee en twintig, ik stond hier als in tegenwoordigheid van een visioen ......

Het was hier wel een tempel met de „Duizend Boeddhas", groote en kleine, half voltooide en volmaakt bewerkte, bij honderden overal verspreid over de muren van deze grotten. Enkele verschuilden zich in de heerschende schemering en men moest nader kijken om tot overtuiging te komen, dat ze er waren: het scheen alsof zij waren gegaan naar de hooge bergen, waar zou is, en waar geurende lotussen bloeien, verkwikt door een weldoenden zachten regen; dat ze hier slechts aanwezig waren als schaduwen, teruggetrokken uit het gewone daglicht, en hiermee scheppend die stille mystieke atmosfeer, die mij gansch doordrong. Spoedig bemerkte ik op enkele beelden de gevolgen van Russische baldadigheid. Twee jaar geleden kwam een korps van ongeveer vierhonderd Russische soldaten hierheen gevlucht, achtervolgd door het Roode leger. De Chineesche gouverneur, meer bevreesd voor de Bolchevisten, dan voor deze vluchtenden, had ze eenvoudig in de tempelgrotten ingekwartierd, terwijl de Russische generaal zekerheidshalve in de gevangenis te Urumchi werd ondergebracht, waar hij genoeg met opium verzadigd werd, om zijn laatste sprankeltje verstand een zoeten dood te doen sterven.

Op de kostbaarste kunstschatten stonden soldatennamen en regementsnummer gekrast en ik moest constateeren, hoe de mooiste en oudste kunstoverblijfselen die we kennen, hier ontverantwoordelijk opgeofferd werden aan ruwe baldadigheid, weer een der gevolgen van den wereldoorlog.

Tot in dezen uitersten hoek van de wereld waar wellicht niemand zelfs iets wist van de verweoste Fransche kathedralen of van de verbrande Universiteitsbibliotheek te Leuven, was drie jaar na het teekenen van den vrede een stukje van het brute geweld overgespat onder gestalte van die paar honderdtallen ruwe en onwetende Russen, die hier alles besmeurden en vervolgens verdwenen, wie weet waarheen! Maar bij nader beschouwen bleek gelukkig toch nog veel onaangetast te zijn gebleven. Ik bedacht nu nogmaals de mogelijkheid een en ander van het hier aanwezige te bewaren voor latere studies thuis, waar dit zelf

noodig bleek alleen reeds om verder vandalisme te voorkomen. Niet zonder arzelen herinnerde ik mij alle aanbevelingen en waarschuwingen van de Musea-experts, met het oog op eventueele beschadiging van de oude voorwerpen en aarzelde. Maar toen kort daarna een drietal Mongolen den tempel betraden, wijzigde zich mijn gevoel.

Terwijl een hunner neerknielde en vroom bad tot een weerzinwekkend leelijk beeld, leunde een tweede onachtzaam met zijn volle gewicht tegen een waardevol geschilderd beeld. Thans bad ik geen bezwaren meer om te stelen, en kon mij nietlanger laten weerhouden door de vrees voor het mislukken van het moeilijke overbrengen der verflaag met behulp van de scheikundige en technische hulpmiddelen, waarmee ik, gewoon oudheidkundige, tegenover al deze dingen moet optreden. Wat ook de uitslag mijner pogingen kon zijn, erger dan wat ik had gezien, kon het niet worden. Nadat ik eerst de proef genomen had op een ongeschilderd muurgedeelte, lukte het mij in dezelfde mate een der grootste stukken uit de Tang periode te bewerken, een beeld, dat wel het beste bewaard was gebleven van al die verbrijzelde beeldengroepen. Vijf lange dagen hield ik mij onafgebroken hiermee bezig, soms ontmoedigd door het breken van een mooi stuk, goed behouden fragmenten blijde inpakkend. Toen ik die moeilijkheid te boven was, bedacht ik, dat ik ook moest trachten een dezer oorspronkelijke stukken te redden van het gevaar, dat binnen eenige dagen zou komen in den vorm van het kalktruweel en de verfdoos van den plaatselijken beeldenmaker, op diens jaarlijksch restauratiebezoek. Al was echter de oude priester tamelijk wijsgeerig blijven kijken, zoolang ik mij slechts met muurschilderingen bezighield, zijn houding veranderde toen ik den wensch uitdrukte een der beelden te bekomen. Het scheen dat die beelden zijn ganschen trots uitmaakten. Maanden en maanden had hij van oase tot oase gebedeld, om het geld, dat noodig was om de beelden te laten herstellen, en nu kwam een vreemdeling doodnuchter den prijs van zijn moeite vragen. Hij pruttelde tegen, onder mededeeling dat elk een zooveel beelden, als hij wilde kon krijgen bij den beeldenmaker van het dorp, die hier altijd werkte, En dan nog: waarom een beeld zoover mee te dragen, als men er toch zonder al die moeite in Peking kon krijgen, die gemaakt zijn door de grootste kunstenaars.

Niettegenstaande deze schijnbaar zoo verstandige raadgevingen, bleef ik aandringen, en kwam eindelijk met den ouden priester tot een accoord, dat hem bevredigde zoowel als mijzelf, echter zonder dat hij dit laatste duidelijk begreep.

Ik zou mij vergenoegen met een van die oudere vuile beelden, doch beloofde niet te raken aan een van de mooie, nieuwe en fraai opgeverfde Boeddha's. Ik had dus het genot een oud eerbiedwaardig, exemplaar van zijn voetstuk te tillen.

Het was een ongeschonden en niet door vandalisme verknoeid figuur, dat geknield was neergezegen en de handen als in aanbidding samengevoegd voor zich hield. Onder de dikke laag stof en vuil schemerden nog enkele der oorspronkelijke kleuren door, en bemerkte ik den glans van een zijden sluier, afgeteekend op de frisch blauwe en karmozijne kleur van het kleed.

Het kleine beeld was zwaar genoeg en scheen zeer stevig uit klei gebouwd.

Zes onzer brachten het naar mijn kamer, waar het verpakt werd. Nooit zal een Boeddhistisch beeld omwonden zijn geweest met zulk een zeldzamen en ongelijken tooi, als we in dit geval gebruikten van de lange komende reis. Mijn dekens, mijn schapenvacht, mijn Jaeger ondergoed, alles zou later in die kist teruggevonden worden door de muzeumbeambten die mijn schat ontpakten.

Weer was het nu noodig mij te wenden in de richting van de open vlakte, om Peking te bereiken, zoo spoedig als de rug van een pony er mij zou kunnen brengen. Ik rekende op een onafgebroken tocht van ternauwernood meer dan twee maanden en het toeval wilde, dat ik inderdaad na zeven en zestig dagen het Pekingsche hotel zou betreden, waar we vier en dertig weken vroeger waren afgestapt.

Wat deze lange tocht naar het eindstation van den spoorweg betreft, hiervan herinner ik mij weinig; mijn belangstelling werd er niet door opgewekt. Ik weet nog slechts, dat de sneeuw zes voet hoog lag, en aan het landschap een eentonig uitzicht gàf. Twee dagen voor onze aankomst waren we gedwongen geworden een geleide van soldaten te aanvaarden, daar weer bandieten op de vlakte waren gezien. Maar ik dacht thans niet meer aan roovers, hoewel ik mijn geweer had verkocht-het was de prijs geweest van den meegebrachten zonnegod-en al vermoedde ik wel, dat de tien begeleidende soldaten hunne wapens zouden weggegooid hebben bij het eerste vijandig gelaat, dat zich vertoonde.

Maar toch was de aankomst van onzen trein in de groote Pekingsche hoofdstad het einde van een lange geestesinspanning. Ik kon thans weer onbezorgd het hoofd te ruste leggen op andere kussens dan die, waarop ik soms was neergezegen gedurende dien langen tocht. Een handkar van flinke afmeting werd beladen met al het gepak, temidden waarvan de groote vierkante kist, waarin mijn knielende godheid met de gevouwen handen neergebogen bleef in een eeuwig gebed. En zoo voeren we Legatie-straat binnen in de schemering van een lenteavond, juist op het uur, dat motorwagens voorbijsuizen om gevolmachtigde gezanten en hun dames te voeren naar de plaatsen, waar zij hun officieele zaken zeer inofficieel gingen vergeten te midden van bridge, mah-jong of dans ....

HERODOTUS.

Malang, November 1928.

CONFUCIUS.

Lezers en lezeressen! Het is zeker niet van eenig nut ontbloot om het een en ander over onzen grooten wijsgeer-historicus te zeggen, om U zoodoende kennis te doen maken met den geest van hem, die eeuwen lang het leven en denken van het millioenen Chineesche volk beheerscht heeft en nog beheerscht, om te toonen, welk een machtigen invloed een mensch kan hebben op zijn medemenschen.

Ik zal me echter bepalen tot het geven van een levensschets, omdat beschouwingen over zijn leer en wijsheid ik liever overlaat aan meerbevoegden,

Het is een wet der natuur, dat elk volk, onverschillig van welk ras, zijn groote mannen heeft. Die grootheid van hen zal afhangen van de waarde, die hun volk hecht aan zijn daden en verdiensten. Heel vaak worden zulke groote mannen tijdens hun leven zelf miskend en hun beteekenis dringt pas tot de menschen door, wanneer de omstandigheden hun leer of daden rechtvaardigen, dikwijls, wanneer die grondvesters reeds in het graf zijn gedaald al of niet met het bittere gevoel van miskend te zijn.

Evenals zoovele groote mannen, stamde Kong-foetse, door de Roomsche missionarissen tot Confucius gedoopt, van een arm doch adellijk geslacht af. Hij werd geboren in het vorstendom Loe, het tegenwoordige Shantoeng, ± 500 jaar voor Christus.

Hij was een tijdgenoot van Lao-tse, maar ruim vijftig jaren jonger dan de laatste. Een andere groote tijdgenoot was Boeddha. Zoo is het dan ook opmerkelijk dat Britsch-Indië en China, die het halve menschdom vertegenwoordigen, in dezelfde eeuw, groote mannen hebben voortgebracht, wier geest nú nòg, niet alleen het leven van hun volk doordringt, maar die tevens de zoekenden in 's levensvraagstukken ontzag inboezemen.

Onderwijzer en tevens geschiedschrijver, achtte Kung-fu-tse zich geroepen om rust en orde in zijn door onderlinge oorlogen geteisterd land te brengen, niet door eenzame overpeinzingen en afzondering, maar door onder het volk en koningen te gaan, overal zijn leer predikend. Nooit deed hij zich als een profeet voor en sprak nergens over dingen, die voor 's menschen oog ondoorgrondelijk zijn.

Eenvoudig in zijn doen en laten, trachtte hij altijd een voorbeeld te zijn voor de menschen en niet het minst voor zijn leerlingen.

Zoo nauwgezet was hij in het betrachten van de deugd, dat zijn leerlingen hem stelde boven een ieder en hem aanbaden als de volmaakste onder de menschen.

Wie evenwel denkt, dat onze wijsgeer het gemakkelijk gehad had om zijn leer ingang te doen vinden bij de menschen, heeft het mis. Hij liet zich echter niet afschrikken door de moeilijkheden, die altijd verbonden zijn aan elke poging om het goede den menschen bij te brengen.

Teleurstelling op teleurstelling moest hij ondervinden, vooral in zijn pogingen om de vorsten tot goedheid en vrede aan te sporen.

Hij had zoo'n vaste overtuiging van de deugdelijkheid van zijn leer, dat vernederingen hem niets konden deren.

Als minister toonde hij zijn staatsmanskunst, doch zelfs dat hooge ambt had hem niet van grofheden kunnen vrijwaren. Ja, het ging zelfs zoover, dat hij uit zijn geboorte plaats gebannen werd, door zijn eerlijkheid en nauwgezet geweten tegenover zijn vorst en de hovelingen. Juist van den kant der vorsten had hij veel te verduren en niets was zeker martelijker geweest dan dat, omdat hij den vorst beschouwde als te zijn een mensch, die boven zijn volk staat die zijn volk het goede voor oogen moet houden en een vader voor zijn onderdanen moet wezen.

Het scheen den wijze, alsof nergens een vorst te vinden was, genegen om den staat naar zijn inzichten te hervormen, tot heil van land en volk.

Op een dag toen hij van zijn leerlingen op zijn wandelingen verdwaald raakte, ontmoette een landman hem, die zoo'n meely had met

hem bij het zien van zijn deernisvol gezicht, dat hij bij zich zelf dacht: „Hij lijkt op een hond zonder meester".

Jarenlang had hij gezworven, van de eene plaats naar de andere trekkend en moest zich vele ontberingen getroosten. Dat alles had hij voor zijn roeping over. Zoo gaat het immers altijd met hen, die door zelfopoffering zijn schoon doel bereiken wil.

Bij het volk zelf had hij ook weinig succes, wat licht te begrijpen is.

Hoe zou de ongeleerde massa door hem beinvloed kunnen worden, wanneer de vorsten en meer ontwikkelden doof bleven voor zijn wijze leer?

Dertien jaar lang zwierf hij rusteloos door verschillende vorstendommen, zijn leer predikend. In den ouderdom van negen en zestig jaar, toen het lichaam de vermoeienissen niet meer kon verdragen en diep teleurgesteld in zijn verwachtingen, keerde hij terug in zijn geboorteplaats, van waaruit zijn ellende was begonnen.

De vorst, van wien hij de grootste beleediging had moeten ondervinden, was reeds gestorven en diens opvolger had tot generaal een der discipelen van Confucius. Die generaal wilde Confucius' macht herstellen, maar inziende, dat dat slechts comedie was, sloeg de meester het aanbod van de hand.

Trouw bijgestaan door zijn volgelingen besteedde de Groote Meester de rest van zijn leven om zijn leer op papier vast te leggen en de kro nieken van zijn staat bijelkaar te rangschikken.

Hij was nog niet lang begonnen met zijn letterkundigen arbeid, toen zijn zoon stierf, wiens heengaan hij echter met berusting droeg.

Een jaar later stierf een zijner discipelen, Yen Hui, van wien hij het meest hield en diep beweend door zijn Meester werd hij grafwaarts gedragen.

Drie jaar later, toen Confucius den ouderdom van vier en zeventig bereikte, stierf weer een zijner geliefde leerlingen en dit laatste onvermijdelijke offer had den Meester geknakt naar lichaam en ziel.

Hij voelde dat ook zijn einde nabij was. Op een morgen, toen hij van een wandeling naar huis ging, mompelde hij vlak voor de deur van zijn huis, terwijl hij zijn staf met moeite achter zich voortsleepte:

„De groote berg moet vergaan;
De krachtige stam moet breken:
De wijze moet verwelken als een plant".

Toen zijn discipelen naar hem toe gingen zei hij: „Geen wijze heerscher verschijnt, niemand in het gansche rijk wil mij als raadsman hebben, mijn tijd om te sterven is gekomen".

Zeven dagen daarna kwam zijn verscheiden, diep betreurd door zijn leerlingen. Geen gebed werd van zijn lippen vernomen, geen vrees maakte het stervensuur zwaar, doch hij was wellicht vervuld door de bittere overtuiging, dat hij voor niets geleefd had.

Zijn werk is echter onsterfelijk, zooals het werk van al die groote geesten, die de de ellende van de wereld hebben trachten te lenigen om den menschen van de duisternis te leiden naar het licht.

Eenvoudig als hij geleefd heeft, is ook zijn graf.

„Ik verwachtte, dat aan de nagedachtenis van den Wijze, die eeuwen aan eeuwen met zijn grooten geest de Chineesche volksziel doordrongen heeft en wiens wetten voor keizerdynastieen heilig waren,

de schitterendste van alle praaltempels zou zijn opgericht, maar de grootste en meest delicate eer, die men hem wel bewijzen kon, is, dat de „Kuo Tsz' Chien" (Tempel van den Wijze van het Rijk)-evenals zijn sereene wijsheid-overweldigt door soberheid en eenvoud.

Het is onmogelijk, dat deze soberheid toevallig zou zijn. De kunstenaar en wijze, die het décor moest kiezen voor Confucius' zieletablet, moet iemand geweest zijn, doordrongen van de essence van zijn leer en gaf een omgeving van vrede en rust, van evenwicht en stille heiligheid, zonder staatsie, zonder pracht, die paste aan den hoogen eenvoud van zijn wijsheid". aldus Henri Borel.

Kort na zijn dood werd zijn leer als iets verhevens erkend en sedert dien was Confucius' roem voor goed gevestigd.

Zoo was de levensdroom van den Meester vervuld, ofschoon hij die vervulling niet had mogen beleven.

Eeuwen zijn voorbijgestormd en nog zijn de sporen van het denkvermogen van den Meester merkbaar zoowel in China zelf als in Japan, Korea, Siam en Annam.

De tijd moge den grooten Chineeschen muur doen vergaan tot stof, maar Confucius' leer zal voortleven door de jaren heen.

Lezers en lezeressen, ik hoop, dat dit bescheiden stuk zal mogen bijdragen tot verrijking van uw kennis, dat ge wat van de levensgeschiedenis van den Grooten Meester in u zult bewaren naast het vele dat ge weet van Jacoba van Beieren en de graven van Holland.

O. B. I.

HET GENIE.

Slechts domein van den man?

Vraagt u eens aan uw vrouw of uw vriendin, of vrouwen in 't algemeen kleiner en lichter zijn, en of zij minder spierkracht bezitten dan de mannen.

Ze weet het, en ze gelooft het ook. Maar vraagt u haar dan ook eens, of zij toegeeft, dat vfrouwen geestelijk niet zooveel kunnen praesteeren als de mannen! Daarmee zal ze het niet eens zijn, en u zoudt, als u zoo onvoorzichtig mocht zijn, dezen raad te volgen, een minder genoeglijk onderhoud hebben.

Maar heeft in dit geval uw vrouw of uw vriendin recht?

Traditioneele meeningen uit den zoogenaamden „goeden ouden tijd" zijn momenteel aan scherpe kritiek blootgesteld. Steeds meer komen de vrouwen tot de overtuiging, dat zij, óók op geestelijk gebied, hetzelfde kunnen volbrengen als de man.

Talrijke mannen deelen deze zienswijze.

De eerste stap-in-de-goede-richting bij de beantwoording dezer vraag is de wetenschap, of er een fysieke belemmering bestaat, die de geestescapaciteit der vrouw beperkt; en vooral deze: of bijgeval haar, (evenals alle andere organen) in doorsnee kleinere hersenen de vrouw bij voorbaat bestemen tot minderwaardigheid.

Dit laatste nu is zeer zeker niet 't geval.

Dit probleem heeft sinds langen tijd denkende mannen en vrouwen bezig gehouden.

Nog niet lang geleden stierf te Washington Mrs. Gardener, een bekende hoogere ambtenares en schrijfster van de Vereenigde Staten van Amerika. In haar testament heeft zij bepaald, dat haar hersenen door de Carnelluniversiteit (Ithaca) zullen onderzocht worden, om vast te stellen, of er een beteekenend verschil bestaat tusschen 't hersengewicht van een bijzonder begaafde vrouw en van een soortgelijk man.

Het gewicht harer eigen hersenen bedroeg 1250 gr., precies evenveel als dat van de eenigen tijd daarvoor onderzochte hersenen van een mannelijke geleerde dezer universiteit.

Door deze conclusie komt men echter niet veel verder.

Bij de beoordeeling der geestvermogens komt het noch op 't gewicht der hersenen, noch op de grootte van den omsluitenden schedel aan. Om een woord te geruiken van den Amerikaan Olivier Wendel Holmes, kan men uit de beschouwing van een menschelijk hoofd even weinig conclusie trekken in verand met zijn geestelijken inhoud als uit de beschouwing van een brandkast, hoeveel goud zij bevat.

Moeten de hoeden ook al pasklaar gemaakt worden voor den schedelomvang van een mensch, de niet zelden daaruit door hem met voorliefde getrokken conclusie van een ongewone grootte zijner geestescapaciteiten is zonder grond.

Uit talrijke metingen is gebleken, dat de schedelomvang van vooraanstaande mannen niet boven de middelmaat uitgaat.

In overeenstemming met het grootere lichaamsgewicht van den man, overschrijdt het gemiddelde gewicht der mannelijke hersenen (bij volwassenen: 1375 gr.) dat der vrouwelijke (idem 1245 gr.).

Afzonderlijk kunnen natuurlijk vrouwelijke hersenen mannelijke overtreffen.

Volgens vroegere waarnemingen schijnt vast te staan, dat bij cultuur-volkeren de hersenmassa in den loop der tijden geleidelijk iets toeneemt, doch dit is nog zeer dubieus.

Vergelijkt men de hersengewichten van beteekenisvolle mannen, dan komt men tot zeer groote verschillen, zonder dat dit met de klaar heid en kracht huns geestes iets heeft uit te staan.

Het zwaarste (over de 2000 gr.) waren de hersenen van den Russischen novellist T o e r g e n j e v. Ook de hersenen van T h a c k e r a y waren zeer zwaar, terwijl die van den Amerikaanschen dichter W a l t W h i t m a n weinig wogen. Hooge hersengewichten zijn gevonden bij den anatomist C u v i e r (1861 gr.), den dichter B y r o n (1807 gr.), S c h i l l e r en K a n t; terwijl bij B u n s e n, W e n z e l, L i e b i g, en in onzen tijd bij A n a t o l e F r a n c e een belangrijk kleiner gewicht is vastgesteld. Uit het werk van deze en andere groote mannen ziet men echter duidelijk, dat het niet op de hersenmassa aankomt. De hersenen van een orang-oetan zijn ongeveer even zwaar als die van een mensch, en toch kunnen haar praestaties niet vergeleken worden met die van menschenhersenen.

Het komt dus, zooals reeds gezegd, absoluut niet aan op het gewicht, doch enkel op 't aantal en de fijnheid der hersenkronkelingen en den internen opbouw.

Van drie onderzochte hersenen, die over de 2000 gram wogen, stamde één stel van een zwakzinnige.

Op deze wijze kan 't probleem dus niet opgelost worden.

Een dusdanige opvatting is veel te mechanisch, wij weten daarvoor te weinig af van het verloop der psychische processen.

De geschiedenis wijst zeer zeker veel meer mannen, die als genie beroemd geworden zijn, aan, dan vrouwen. Indertijd werden door de Columbia Universiteit van New-York psychologische onderzoekingen ingesteld, waarbij de duizend meest-beroemde namen van groote geesten der Wereldgeschiedenis werden opgesteld. Er waren slechts 31 vrouwen bij.

De verhouding der vrouwelijke en mannelijke genies bedraagt dus 1 : 32 Elf van deze vrouwen waren heerscheressen in erfopvolging, acht kwamen tot beteekenis doordat haar een bijzonder ongelukkig noodlot trof, tien werden beroemd door literaire werkzaamheid, de beide vrouwen S a p p h o en Jeanne d'Arc — maken 't getal 31 vol.

Het gebied van het schrijven is datgene, waarop de vrouw in aantal den man het meest benadert.

Dichter bij de oplossing brengen ons de psychologische onderzoekingen der geestvermogens van beide geslachten.

In Californië onderzocht prof. Terman een aantal jonge mannen en vrouwen met eenzelfde proef, en vond slechts een verschil van 2% in 't voordeel der eersten. Bij nog andere onderzoekingen in Californië vond men, dat de geestelijke eigenschappen der beide geslachten zoo goed als gelijkwaardig waren.

Prof. Thorndike van de Columbia Universiteit onderzocht 10 paar tweelingen, elk bestaande uit broer en zuster en kwam tot de conclusie, dat hun intelligenties volkomen gelijk waren. Prof. Thomson van de Universiteit van Chicago nam een proef met 25 jonge mannen en evenveel jongevrouwen van gelijke opvoeding en stand. Ook hij concludeerde tot geen noemenswaard onderscheid. Ditzelfde wordt trouwens bevestigd door de bevindingen van talrijke Europeesche geleerden.

Ook de school-praestaties der beide geslachten zijn gemiddeld van evenveel waarde. In den aard der werkzaamheden bestaan natuurlijk principieele verschillen. De meisjes blinken meer uit in dingen, die minder zelfstandige hersenarbeid vorderen, zooals schoonschrift, grammatica, vreemde talen. Woorden en regels, die den jongens ernstige kopbrekerijen bezorgen, worden door haar als iets heel-natuurlijks aangenomen en onmiddellijk geleerd. Waar het meisje gebaande wegen nemen kan, overtreft 't in 't algemeen den knaap. Deze daarentegen vraagt veel meer naar het w a a r o m ; zijn lievelingsvakken zijn natuur en wiskunde, chemie en geschiedenis. Reeds vroeg is hij de scheppende denker, die nieuwe wegen en middelen weet.

Blijven deze eigenschappen overwegend, dan wordt de vrouw in latere jaren meer de navolgster, de man tot schepper. Is de mannelijke geest tot de conclusie gekomen, dat een of andere zaak nog niet doorgevoerd kan worden, dan wil zijn geest niets weten van rust, hij forceert integendeel nieuwe banen en wordt aldus tot uitvinder en ontdekker.

Moeilijkheden en hindernissen kunnen hem, in tegenstelling tot de vrouw, hierbij niet tegenhouden.

Als diepere oorzaak van de minderwaardige praestaties der vrouw wordt den laatsten tijd ook verantwoordelijk gesteld de k u n s t m a t i g e inprenting van het minderwaardigheids-g e v o e l.

Alfred Adler, de grondlegger van de Individualiteitspsychologie, heeft daarop een bijzonderen nadrukg elegd. 't Jonge meisje hoort van 't begin af aan niets anders, dan dat het niet 't zelfde praesteeren, niet evenveel bereiken kan als de man. De posities als leidende officieele personen, bij wie men de geestelijke eigenschappen openlijk waarnemen kan, zijn voor de vrouwen vrijwel afgesloten.

Doch heden beschouwen wij dat zgn. minderwaardigheidsbesef als iets heel anders dan een belemmering. Het laat geheel andere innerlijke krachten tot ontwikkeling komen, die anders zeker niet tot hun recht zouden gekomen zijn. Juist door de overwinning op die minderwaardigheids-gevoelens wordt vaak de innerlijke drang tot groote daden geboren.

De psycholoog Lecky van de Columbia-universiteit beziet dit principieel onderscheid tusschen de geestelijke capaciteiten van man en vrouw nog uit een heel ander oogpunt. De talenten zijn bij beide geslachten aanwezig, maar de man maakt een beter gebruik van zijn bezit en heeft ook de energieke wil daartoe.

Dit laatste brengt men weer in verband met de inwendige constitutie van den man, die hem meer vrije energie ter beschikking stelt. Ze beïnvloedt de talenten van den mannelijken geest zoowel ten goede als ten kwade, zoodat er meer genieën, doch ook meer krankzinnigen onder hen gevonden worden.

De vrouwen staan dichterbij den middenweg, ze vermijden de uitersten aan beide zijden. De vrouwen komen onderling veel meer overeen dan de mannen. Het hoofddoel der vrouw: kinderen te krijgen, kan veel beter bereikt worden, als ze zich niet al te ver van deze doorsnee-waarde verwijdert.

Wat 't meer energieke en scheppende mannelijke geslacht gevonden heeft, dat bewaart en behoedt de vrouw. De gang van het dagelijksche leven doorweeft zij met hun oorspronkelijk nieuwe gedachten.

Daarenboven is het juist haar taak, de mannelijke genieën ter wereld te brengen. Aldus komt Lecky tot de conclusie, dat de vrouwen dáárom minder geestelijk-vooraanstaande individuën tellen, omdat haar uit de natuur-zelve der vrouw, daartoe de interne wil ontbreekt. In wezen is zij bestemd vrouw en moeder te zijn.

Maar juist in onzen tijd wint de gedachte veld, dat er wel eens verandering kon komen in dezen stand van zaken. Steeds meer neemt de vrouw de kansen waar, om haar geestelijke bekwaamheden openlijk te toetsen en in 't werk te stellen.

Achter de in bijna alle beschaafde landen tierende geboorte-beperking steekt een groot, vooreerst nog onopgelost geheim. Louter materieel is het nauwelijks te verklaren. Mogelijk, dat bij meer bewegingsvrijheid en ruimeren werkkring ook de geestelijke praestaties der vrouw meer naar voren zullen treden.

Of zij daardoor evenwel gelukkiger zal worden, dan dat zij zich onderwerpt aan de, haar door de natuur blijkbaar opgelegde taak, is een andere vraag ......

H. B. S.

(Overgenomen uit A. I. D. van 11 April 1929 Vierde blad.)

DAMESRUBRIEK

HOOGER ONDERWIJS VOOR ONZE MEISJES.

„Wij vrouwen zijn geen lijfeigenen meer, wij zijn jullie slavinnen niet meer, jullie Heeren der Schepping, wij zijn aan jullie gelijkgesteld, neen, wij staan hooger, want wij brengen nieuwe menschen ter wereld, jullie echter niet. Wij zullen ingenieurs, kapiteins, uitvinders, scheppers zijn. Wij zullen jullie overtreffen ......"

Uit Nikolai Ognjew: Kostja Rjabzew auf der Universität.

Wederom zijn dit jaar op diverse plaatsen vrouwen uit vele landen bij elkaar gekomen ter gemeenschappelijke bespreking van verschillende vraagstukken.

Berlijn zag in Juni 't congres van den Wereldbond voor vrouwenstemrecht en staatsburgerlijke vrouwenarbeid. De Bond van academisch afgestudeerde vrouwen heeft zijn leden eveneens voor een congres opgeroepen. In Praag werd eind Augustus 't congres van de Internationale Liga van de vrouwen voor de vrede en de vrijheid gehouden.

Enkele vragen rijzen nu op. Laat al dat wereldgebeuren de Vrouw in Indonesië onberoerd? Indien zij zich interesseert voor de groote wereldproblemen, vooral voor die welke de vrouwen zelve in de eerste plaats aangaan, hoe denkt zij zich dan de oplossing daarvan in? In 't bijzonder, hoe stelt zij zich haar eigen toekomstige positie in familie en samenleving voor?

Deze laatste vraag nu zal ieder meisjeslid van de Chung Hsioh zich zelve vroeg of laat moeten stellen en er een bevredigend antwoord op trachten te vinden.

Meermalen zijn voor Chung Hwa Hui Nederland lezingen gehouden over diverse vrouwenvraagstukken. Artikelen er over zijn in 't orgaan dier vereeniging verschenen. Maar hoe leerzaam zulke lezingen en artikelen ook geweest waren, zij beteekenden, — alles wel beschouwd — niets anders dan theoretische uiteenzettingen. Waar 't per slot van rekening op aan komt, is immers het practische werken, de omzetting van de idee in de daad, hetgeen in Indonesië zelf zal moeten gebeuren. En die daad is tot dusver uitgebleven. Jaren zijn verloopen sedert de eerste Chung Hwa Hui leden in Indonesië teruggekeerd zijn. Van hun daadwerkelijken invloed op de verbetering van de positie der Chineesche vrouw heeft een outsider niets kunnen merken. Waarom b.v. studeeren hun jongere zusters en nichten niet verder?

De vrouwenvereenigingen, die hier en daar gevonden worden, schijnen ook hoegenaamd niets te beteekenen voor onze samenleving.

Eveneens mag men zich afvragen, of de invloed van de Chung Hsioh ten deze noemenswaard is. Immers hoe zou anders het feit verklaard moeten worden, dat tot dusver zoo bitter weinig van onze meisjes

het onderwijs op de hoogescholen volgen? Uit het feit, dat van dat handje vol meisjes niet allen vroeger bij de Chung Hsioh aangesloten geweest zijn, leest men dat de Chung Hsioh na zoovele jaren nog steeds geen vat heeft op al onze meisjes die middelbaar onderwijs genieten. Men moet hierbij bedenken, dat Indonesië heel weinig middelbare scholen bezit en de Chineesche meisjesscholieren er te tellen zijn.

De vrouw heeft even goed als de man het recht om mede te werken aan den vooruitgang van onze maatschappij in Indonesië, om voorloopig maar niet te spreken van een plicht. Die medewerking beteekent een geven van eigen kunnen ten bate van het algemeen belang. Om iets te kunnen geven, moet men voordien zelf iets bezitten. Een kunnen sluit daarom in een kennen. Kennis veronderstelt een leeren, een genieten van onderwijs. Daarom heeft het meisje recht op onderwijs.

Ieder meisje moet onderwijs krijgen, opdat zij later op haar beurt in staat zal zijn haar kinderen op te voeden.

Onderwijs wordt op school gegeven. De opvoeding, duidelijker gezegd de zedelijke opvoeding geschiedt thuis, is de taak van de moeder. De moeder moet haar kind innerlijke beschaving bij brengen, opdat het, volwassen zijnde, het leven kan ingaan, rijk aan innerlijk leven. Opdat het bij moeilijke zielsconflicten houvast heeft aan een bepaalde levensopvatting, de levensopvatting die zijn moeder het eens geschonken heeft.

„Nieuwe" menschen worden met iedere generatie geboren. „Nieuw" in de beteekenis van het bezitten van een juister inzicht in het leven, juister dan de opvattingen van vorige geslachten. Het vormen van het jonge kind tot een „nieuw" mensch, zie daar de plicht van de moeder. Zie daar tegelijkertijd de belangrijkste bijdrage van de vrouw aan de samenleving, een bijdrage in den vorm van het overbrengen der geestelijke kultuurproducten op de komende generatie.

Onderwijs, degelijk onderwijs, heeft het meisje noodig, om later die taak naar beste kunnen te volbrengen.

Echter niet dáárom alleen. Het meisje heeft recht op onderwijs reeds ter wille van zich zelf, om zich geestelijk, lichamelijk en moreel zoo goed mogelijk te ontwikkelen. *) Het meisje moet zoo noodig eens zelfstandig op eigen beenen kunnen staan.

Het doorsnee-Chineesche meisje is niet welgesteld. In de toekomst zal zij moeten werken om zich door het leven te kunnen slaan. Velen doen het nu reeds, sinds tientallen jaren, in de batik industrie, in den batikhandel, in het winkelbedrijf. In zekeren zin zijn ze te vergelijken met de vrouwen in Europa, die zelfstandig een kleine zaak beheeren: hetzij een boekwinkel, hetzij een mode-magazijn, hetzij iets anders.

In de toekomst zullen meer meisjes de zoogenaamde sociale beroepen uitoefenen. Niemand zal het dan meer vreemd vinden onze meisjes te zien werken als onderwijzeres, leerares, verpleegster, arts, advocate. Het mooiste zou zijn, indien onze meisjes ook later het verrichten van

---

*) Hier zij er aan herinnerd, dat de grondwet van de Duitsche republiek uitdrukkelijk verklaart dat de opvoeding van hun kinderen, met het oog op hun lichamelijke, geestelijke en maatschappelijke ontwikkeling, de eerste plicht en het natuurlijke recht der ouders is.

Het spreekt van zelf, dat dit zoowel op den jongen als op het meisje slaat.

zulk werk zouden blijven beschouwen als het verrichten van maatschappelijken arbeid. Het is tegelijkertijd evenwel een middel voor haar om zich economisch onafhankelijk te maken.

In onzen tijd is het leven in Indonesië nog betrekkelijk gemakkelijk. Met het stijgen der levensbehoeften zal men evenwel de moeilijkheden van het leven duidelijker aan den lijve voelen. Het leven zal alsdan onze meisjes dwingen zelf haar brood te verdienen.

Reeds nu kan men constateeren, dat het voor vele studeerende jongeren in Indonesië, heel moeilijk, zoo niet onmogelijk is om geregeld iedere maand een boek van vier, vijf gulden of duurder te koopen.

Het losser worden van den familieband — het woord familie zoo ruim mogelijk genomen — zal eveneens tot gevolg hebben dat onze meisjes meer op eigen krachten zullen hebben te rekenen. De gevallen waarin een meisje buiten de woonplaats harer familie haar beroep uitoefent, zullen dan menigvuldiger voorkomen.

Ten einde den strijd om het bestaan zoo effectief mogelijk te kunnen voeren, is het duidelijk dat het meisje gelegenheid moet krijgen degelijk algemeen en vakonderwijs te genieten. Op zijn minst wordt dan van zelf het doorloopen van een lagere school een noodzakelijkheid. Daarna volgt een middelbare school en — dan wel of — een vakschool, waar het meisje een beroep leert. Terwijl de top gevormd wordt door de hoogeschool, voor de diverse akademische beroepen.

In vroegere jaren geschiedde de heele opvoeding door de ouders zelf. Van overheidswege werd weinig of niets gedaan voor de kinderen der niet-Hollanders. Werd door de ouders dan nog een sinshe er bij geroepen, of een Hollandsche huisonderwijzeres zooals in latere jaren gebeurde, zoo bepaalde de leerstof zich toch slechts tot de kennis van de Chineesche of van de Hollandsche taal. Het leven stelde toen bij lange na niet zoovele eischen als thans. Practische kennis kreeg het kind zoo ter loops van de ouders of het deed ze elders zelf op.

De tijden zijn intusschen veranderd. Veel en uitgebreide kennis wordt nu vereischt in het leven. Voor de ouders is 't niet meer mogelijk hun kinderen dat alles zelve bij te brengen. En zóó onttrekt de school hun een gedeelte van hun taak als opvoeders. De zedelijke opvoeding alleen bleef nog steeds aan de ouders.

We kunnen ons indenken, dat er ouders zijn, die met ons van meening verschillen over de hoeveelheid en de hoedanigheid der kennis, die hun kinderen noodzakelijkerwijs moeten bezitten. We kunnen ons voorstellen, dat zulke ouders meenen, dat zij hun taak als opvoeders nog wel geheel alleen af kunnen. Zij kunnen dan welicht denken, dat het niet noodig is hun kinderen door anderen te doen onderwijzen, of dat hoogstens een paar jaartjes lagere schoolonderwijs reeds voldoende geacht wordt.

Een dergelijke opvatting vindt men overigens terug bij sommige jongeren, zoons van rijke ouders. De lezer kent wellicht zelf een of meer van zulke jongelieden, die na een of twee jaren op een middelbare school gezeten te hebben, op een goeden dag hun schoolvrienden vaarwel toeriepen, verkeerdelijk meenende dat ze al genoeg geleerd hebben.

De hierboven bedoelde ouders onderschatten de hoeveelheid en de verscheidenheid der kennis die de tegenwoordige levensomstandigheden het kind dwingen zich eigen te maken. Tusschen hen en ons bestaat daarover een gradueel verschil in opvatting. Geenszins betreft het hier

dus het feit, dat sommige ouders hun kinderen heelemaal geen onderwijs willen doen geven. We mogen in 't algemeen aannemen, dat alle ouders wenschen, dat hun kinderen wat leeren. We kunnen slechts zeggen, dat er een verschil bestaat over de uitlegging van het begrip onderwijs. Evenmin gaat het hier over een tegenstelling tusschen z.g. modern en conservatief denken, welk laatste verwijt grievend klinkt in de ooren onzer ouders.

Komt dat verschil in opvatting reeds aan den dag waar 't de jongens betreft, duidelijker treedt 't te voorschijn waar van meisjes sprake is. De gedachte, dat eens onvermijdelijk een tijd zal aanbreken, waarin onze meisjes, veel meer althans dan tegenwoordig, zelve een bestaan zullen moeten zoeken, is voor velen nog vreemd. Daarbij komt nog het overgeërfde vooroordeel, dat de menschen doet denken, dat een meisje niet zooveel hoeft te kennen als een jongen, en dus ook niet zoo lang onderwijs hoeft te volgen — een vooroordeel dat bij vele volken teruggevonden kan worden.

Bij dat alles behoudt de vrouw nog steeds het monopolie op het werk binnenshuis, voor het gezin. Gewis zullen er later nog meisjes zijn, die financieel krachtige ouders hebben en daarom niet noodwendigerwijs hun brood hoeven te verdienen. Afgezien nu van het feit, dat juist op zulke meisjes des sociale plicht rust, om, waar zij een zoo gemakkelijk leven kunnen leiden, veel meer dan de anderen maatschappelijken arbeid te verrichten, afgezien nu van dit feit kunnen we nader de vraag beschouwen, of die meisjes voor het richtige voeren van de huishouding nog lange jaren schoolonderwijs moeten genieten. Deze vraag kan ook in het algemeen, op alle meisjes betrekking hebbend, gesteld worden.

Ter kwijting van haar huishoudplichten moet het meisje op zijn minst zeker elementair onderwijs genoten hebben. Zij moet toch eenig begrip hebben van gas en electriciteit, al was 't alleen om ongelukken te voorkomen. Zij moet op de hoogte zijn van de hygiëne. Zij moet de algemeene beginselen van de kinderopvoeding en verpleging weten. Dat alles veronderstelt eenige kennis van de bouw en verrichtingen van het menschelijk lichaam, elementaire kennis van natuur- en scheikunde. En zoo voort.

Wij moeten ook denken aan den tijd later, wanneer de toepassingen der techniek veel meer gebruik in Indonesië gevonden zullen hebben, zooals nu reeds het geval is in Europa en Amerika. Het gebruik van gas en electriciteit bij het koken, van de toepassingen der techniek in huis, een betere maatschappelijke arbeidsverdeeling, beteekenen practisch veel tijdsbesparing voor de huisvrouw. Ieder weet, dat ledigheid via den weg der verveling maar al te gauw voert tot buurpraatjes, onderlinge ruzietjes, spel, enz. Heeft de vrouw voldoende onderwijs genoten, dan zal zij den vrij gekomen tijd met nuttige bezigheden weten te vullen. Men zal tegen deze conclusie wellicht dit kunnen aanvoeren, dat er toch voorbeelden zijn van meisjes die voldoende Hollandsch onderwijs gevolgd hebb enen die hun tijd toch niet op de juiste wijze weten te gebruiken. Men veroorlove mij dan de opmerking dat er gegronde redenen bestaan om te vermoeden, dat het hier betreft meisjes, die òf juist niet voldoende genoeg onderwijs genoten hebben, òf van de eigen moeder geen innerlijke opvoeding meegekregen hebben en daardoor hun vrijheid niet naar waarde weten te apprecieeren. Het gemis van een dergelijk

ANTWOORD OP HET ARTIKEL (KLETSPRAATJES) VAN „MEISJE".

Dames en heeren, ik ben maar een jongen en zooals jongens gewoonlijk zijn, ben ik steeds klaar met mijn antwoord op de aanmerkingen van de dames. Mejuffrouw, U vraagt ons hoe een ideaal-man moet zijn? Volgens mij is dat in twee regels gezegd.

Een ideale man is hij, die zielsveel van zijn vrouw houdt en die meer aan het geluk van echtgenoote en kinderen denkt dan aan zichzelf En verder schreef U: Er is bijvoorbeeld een vergadering en er wordt wat gepresenteerd. De Djongos heeft misschien nooit gehoord van „Dames voor", maar dat mijn medeleren ook hierin niet op de hoogte zijn, kan ik moeilijk gelooven.

Hm, bent U zoo gesteld op attenties?

Doch wees niet te streng in uw oordeel juffrouw. Bij onze ouders was het vroeger altijd „Heeren voor" en die „Dames voor" is slechts meegebracht door de Westerlingen, dus goed beschouwd niet ons adatvoorschrift.

Wij zijn wel nu in een overgangsperiode, maar excuseer de arme heeren die nog het oude met het nieuwe, waarop U zoo gesteld bent, verwarren.

Ook over die omnibuskwestie moet U u maar niet zoo boos maken en de zaak wat dieper beschouwen.

Dat plaats maken voor de Dames is een voorrecht, een dienst die wij heeren aan U Dames bewijzen, dit moet U niet vergeten. Maar wat doen de Dames nu?

Velen beschouwen dat niet meer als een voorrecht maar als een recht, en sommigen maken er zelfs misbruik van. (Ja, men wil alijtd meer hebben!)

Ik zal U dit vertellen.

Een paar meisjes wilden toen op Semarang naar de Congresuitvoering gaan.

Een van hen die klaar was zei: „Zeg maken jullie wat haast want het is al veels te laat en straks kunnen we geen plaats krijgen".

Ja maar we moeten nog toilet maken. Bovendien zullen straks wel een paar heeren voor ons moeten opstaan, heb dus geen haast.

Arme heeren, U die zoo vroeg gekomen zijn om voor te kunnen zitten zoodat U het stuk goed kunt volgen, U moet terwille van de galanterie voor die Dames opstaan!

Mejuffrouw, is dat voorrecht hier op zijn plaats?

U ziet dat sommige meisjes er misbruik van maken.

En het is daarom niet zoo te verwonderen dat een paar heeren, die U minder galant aangelegd kunt noemen als U wilt, dat die nu van oordeel zijn dat ze maar weer dat voorrecht moeten intrekken.

Op het derde punt geef ik geen antwoord, want ik ben maar een jongen, en trouwzaken van anderen laten mij koud.

En nu over uw vierde punt, dat het namelijk onbescheiden is om den leeftijd van een meisje te vragen, maar dat de Entjim-Entjim en Entjek-entjek er anders over oordeelen. Mejuffrouw, ik kan dat best begrijpen.

Dat onbescheiden vinden is volgens wij slechts een taktiek-modegril van de moderne meisjes meegewaaid met den Westenwind naar Indië.

Waarom het NIET onbescheiden is wanneer een meisje naar den leeftijd van een jongen vraagt, en waarom het WEL onbescheiden is wanneer een jongen naar den leeftijd van een meisje vraagt, dat begrijp ik met mijn mannen-logica niet zoo goed.

Ik kan met mijn jongens-verstand niet door de logica der Dames dringen Mijns inziens is het even logisch wanneer wij zoowel aan de meisjes als aan de jongens dezelfde rechten geven op dat gebied. Denk aan de gelijke rechten.

Waarom opeens zoo oneerlijk verdeeld (!?)

Bovendien, wij heeren kennen de Dames te goed dan dat wij moeite d'r voor doen.

Maar als wij den waren leeftijd vana een meisje eenigszins willen benaderen, gaan we heel taktisch en praktisch te werk juffrouw, zoo dat misleiden of geslotenheid niet baten zal.

Namelijk zoo, ik zal U ons geheim verklappen: Als we naar den leertijd van een meisje van 2 tot 8 jaar vragen, dan tellen we niets, van een meisje van 9 tot 15 jaar een jaar, van een jongedame van 16 tot 22 jaar twee jaren, van een dame van 23 tot 30 jaar drie jaren en zoo verder, op bij het antwoord dat we krijgen.

U ziet het is een heel reken-sommetje.

Over uw laatste punt kan ik slechts dit zeggen: Ook ik ben in hart en nieren een jongen en vind het veels te gelukkig om als een jongen zoo vrij te kunnen vliegen waar hij wil dan dat ik mij wil doen herboren in een meisje, al is zij ook zoo rijk en zoo mooi en zoo modern.

Zie daar mijn antwoord, bent U tevreden?

T. T. H.

Welt. 12 Dec. '29.

VACANTIEMIJMERIJ.

Vacantie! O, heerlijke rust! Ik wist vroeger niet beter, of de heele wereld had vacantie, wanneer het voor mij vacantie was. Mijn wereldje beperkte zich toen immers alleen tot de school en de allernaaste omgeving. Wat daar buiten voorviel, daar had ik niet veel mee te maken. Als ik maar op school wist te vertellen van den tachtigjarigen oorlog als ik maar wist te praten van subtropisch klimaat, galvanische elementen enz., dan was 't goed. Maar als je grooter wordt en je leert wat om je heen kijken, dan bestormen je duizenden vragen, waarop je geen antwoord weet.

Het is vacantie! Ja, voor mij, voor de studeerende jeugd, voor hen die les geven en voor hen, die toevallig vacantie nemen. Maar die duizenden anderen, hebben zij dan geen recht op vacantie, hebben zij geen behoefte aan rust, aan afwisseling in den dagelijkschen sleur? Ik zie voor me, die vermoeide gezichten, sommige bleek, andere door de zou verbrand, gezichten, die je tot nadenken stemmen. O, zooveel menschen kunnen geen rust nemen! Ze moeten geld verdienen. Geld verdienen. twee derde der menschheid is hierop uit, sommige dag en nacht, sommige uit hebzucht, de meesten, omdat zij moeten. Zij werken, omdat zij moeten leven, omdat er dikwijls anderen zijn, die van hun verdienste

moeten bestaan. En als je leeft temidden van deze werkers, zwoegers, en je zet ooren en oogen goed open, dan leer je zooveel van hen. Heele brokken levenswijsheid, die ze al strijdende hebben opgedaan, worden je mee gedeeld en dan wordt het je soms zoo bang om het harte.

Je ziet, je hoort van de misère om je heen, terwijl het je heel dikwijls niet gegeven is, zelfs maar een vinger uit te steken, om te helpen.

Als je op school een slecht rapport haalt, of je zakt voor een examen, dan ben je verdrietig, wanhopig lijkt je alles toe. Maar wat is jou verdriet vergeleken bij het leed van de groote menschen, die zich grijs denken, om de tallooze zorgen, welke het leven hun toebedeeld heeft, zorgen, niet alleen door armoede of zoo, maar andere, die dieper tasten en langer je bijblijven, die zoovelen zoo doen tobben, zorgen ...... och, je voelt ze beter, dan dat je ze zeggen kunt.

De menschen te leeren kennen en begrijpen, te weten wat er omgaat in hart en hoofd van de menschen, dit zal zeker leiden tot betere waardeering, tot het liefhebben van de menschen en tot de ware schatting van ons eigen Ik. Steeds grooter daarom moet onze gezichtskring worden, en wanneer we willen zien en hooren en ons hart daarbij openzetten, dan zullen we pas begrijpen het „menschelijke" van de menschen, dan zullen we ons minder verwonderen, over zooveel „menschelijksch" in de menschen.

MEISJE.

MOEDER'S SCHATTEKIND.

In zijn hemelsblauw wiegske in den zonneschijn
Lag op een dag lief kindekemijn
Trappelde wild met zijn kleine beentjes
Riep da da en greep naar zijn teentjes
Keek me aan met lachend' oogjes
Maakte met zijn mollig' armpjes in de lucht boogjes
Trok dan een oolijk lief snuitje
En kraaide: een kirrend geluidje
Met roze lipjes blies hij belletjes vele
Schaterde het uit met luider kele
Van veel gewichtigs snaterde hij
Van wondere wijsheid taterde hij
Sprak me van grootsche gedachten
Balde zijn vuistjes strijdlustig en lachte
Van goede dingen vertelde hij me dan
Die zijn moederke alleen begrijpen kan
Maar van zijn kwetteren werd hij dra moe
Look er zijn lieflonkende oogjes toe
En daar lag te slapen: Moeder's schat.
Om er trotsch op te zijn is me dat.

O. ESHA.

EEN WANDELING NAAR P., OF WAT ZAL DE KLEEDERDRACHT VOOR HET CHINEESCHE MEISJE MOETEN ZIJN ?

„Een heerlijk vooruitzicht! He, Door, je zult me morgenvroeg toch wel wekken?!" „Jawel, ik zal je uit bed halen, als 't noodig is, lang slaapster. Je weet niet, hoe tante moppert, als je zoo laat opstaat!"

„Ik hoop, dat tantelief 't door de vingers ziet, ik kan eenmaal niet vroeg opstaan, nu dan, goeden nacht, Door." „Wel te rusten, In." Den volgenden dag vroeg in den morgen peddelen we, ieder met een blik koekjes op de bagagedrager, naar tante Khien, die te P. woont.

O, hoe goddelijk frisch is 't, om zoo vroeg in den morgen langs de sawahs te rijden. De opkomende zon doet de paddiehalmpjes schitteren als de quitige oogjes van onschuldige kleutertjes. Nadat we ongeveer een half uur hebben gereden, krijgen we de eerste huisjes van P. in zicht en de straat wordt hoe langer hoe drukker en eindelijk bereiken we de dessa P. Eerst links om rijden en dan zijn we bij 't doel van onze wandeling. We worden heel hartelijk door tante Khien en Rosa ontvangen. „Wat ben je groot geworden!" roept Door, terwijl ze de kleine Hwa een zoen geeft „en Roos je lijkt een aardige jongedame in je sarong en kebaja". Aan tante vraag ik, waar oom zich bevindt en verneem ik dat hij den weg naar de Passer is opgegaan. Die is een eindje verder de dessa in gelegen. Maar niet lang daarna komt oom thuis en houdt ons verder aan den praat. Ondertusschen heeft tante tahoe lontong voor ons besteld en toen de baboe ermee voor den dag komt, zegt oom: „Neemt een proef van deze beroemde lekkere tahoe uit onze stad." Nadat we ons verfrischt hebben met een glaasje stroop gaan we naar de toko, waar Rosa bezig is. Wat kan ze alles even handig doen en staat niet stil om suiker, koffie of andere waren in te pakken. Door en ik probeeren eens om suiker en koffie te wegen, maar we doen 't al heel anhandig. De eene kooper komt na den adere en een vraagt naar den prijs van dit en weer een ander naar dat. Daar komt een Inlandsche vrouw met een kindje in de slendang en vraagt: „Njai, hoeveel kost deze pajong". Door en ik staan haar verplet aan te zien, en Rosa antwoordt kalm: „Vijf en tachtig cent." Alsof dit kalme antwoord van Roos ons wakker schudt, stuift Door op en maakt de vrouw uit, totdat tante tusschen beide komt. „Zooveel brutaliteit, laat u dat maar toe, tante, ze moet eens flink afgebeerd worden". „Kind, houd je kalm. 't Is niet de eerste keer dat ze ons zoo noemen. Ze zijn dessamenschen en weten niet wie we zijn. Soms maken we 't hun duidelijk en ook word ik wel eens boos, als 't al te bar is." „Maar tante, ze moet toch beter uit haar oogen zien en dat is toch een leelijk woord of een afschuwelijke benaming voor U en vooral voor Rosa". „Doortje, praat daar maar niet meer over en kom mee," zegt Roos. „O, ja ik zal je wat moois laten zien". roept Hwa. Ze begeleiden ons tot in een hoekje van de goedang en daar vinden we Nella met haar 5 jongen, die hun de moedermelk geeft. „O, wat leuk en hoe schattig, kijk hoe die witte daar zuigt", roept Door opeens, maar nu zal ik eens zeggen wie Rosa is. Rosa's vader heeft geen geluk in den handel gehad en heeft in de laatste jaren enorme verliezen geleden en is genoodzaakt al zijn bezittingen te verkoopen. Wat diep te betreuren is, Rosa heeft de school moeten verlaten en nu woont ze met haar ouders en zusje te P. Tegen elven nemen we afscheid van allen en komen behouden thuis. Dien

avond kan ik den slaap maar niet spoedig vatten, en moet ik weer aan dat voorval denken. Wij noemen ons de dochteren van China, maar welke kleederdracht zal 't Ch. meisje moeten dragen om vreemden op 't eerste oogenblik te laten weten, tot welke natie ze behoort?

Mijn grootmoeder zaliger vertelde wel eens dat ze in haar tijd de sarong en zwarte badjoe kokok droeg met een gebatikte zijden slendang als sjaal. Langzamerhand verdween die kleederdracht en droegen de jongemeisjes de badjoe pekkie en daarna de sarong kebaja. In de laatste tien jaren de westersche japonnen, maar in den tegenwoordigen tijd zie ik, dat de jongedames de pyama prefereeren boven de sarong en kebajak. Eens heb ik hooren vertellen, dat wij Chineezen in 1930 de Ch. taal moeten bezigen, maar, vraag ik mezelf af, hoe kunnen we dat doen, als we er niet in onderwezen worden, terwijl we beter moeten doen aan de eenheid van kleederdracht te denken, of is 't: „De kleeren maken den man niet". (? Red.). Als ik naga, moet ik zelf eerlijk bekennen, dat we te veel aan ons zelf denken, we zijn egoïsten. We moeten ons oog ook op hen laten vallen, die buiten hun schuld 't brood moeten verdienen tusschen 't Javaansche volk.

Wij, mee onze omgeving, weten niets af van hetgeen onze zusters moeten verdragen onder 't onontwikkelde volk.

Zijtellen toch ook mee om de gaatjes te vullen van den Chineeschen rebus.

FREMDA FRAULINO.

Kediri, Juli 1929.

Noot v. d. Red.
Kom, kom, U bent te zwaarwichtig!

SOERAT DARI BANDOENG.
II.

Tante jang tertjinta,

Liatlah, Tante, saja tida djoesta. Tapi nanti doeloe, saja girang sekali bahwa Tante, Oom dan „de kleintjes" semoea tida koerang swatoe apa.

Kamsia, Tantekoe, boeat itoe kiriman barang² jang aneh dari Tjimalaka.

Kaloe Tante maoe taoe, sekarang lagi oedjan besar, sampe saja takoet kesamber gledek. Tapi kaloe di pikir² tida perloe takoet. Kasatoe saja ta' poenja dosa besar, kadoea saja anak baë dan kliwat oehauw dan lagian saja tjoema takoet kaloe mati pake onkost terlaloe besar. Saja melaenken maoe di masoeken dalem peti moerah. Enko In Ho soeda djandji aken soembang, kaloe bisa di bakar; kaloe tida ada jang bakal omongin apa², di goeloeng sadja pake tiker dan di masoeken di Tjikadoet afdeeling koeboeran orang miskin. Kaloe ada wang kalebihan dari harga di djoealnja itoe peti soembangan, boleh kirim pada Chung Hsioh-studiefonds.

Djadi kaloe maoe beli'in peti boeat saja harganja ƒ 500.— dan onkost² koeboer di sediaken ƒ 1000.—, beli sadja tiker 15 cent, bang-

kenja naeken roda dengan onkost *f* 2.50, soeloe gali lobang koeboer *f* 3.35, totaal generaal **tjin toen.** Restantnja **si pé kauw tjap sa toen** tambah soembangan Enko In Ho boleh di pake orang sekola lamanja doea taon. Tante djangan loepa pesen ini sama orang tòea saja kaloe saja kedjadian mati doeloean.

Mati memangnja djoega boekan soeal aneh, sebab semoea machloek Allah moesti mati. Apa jang moesti di boeat heran, jaitoe pengidoepan, jang harganja ketjil dan tida lama. Dari itoe dalem pengidoepan pendek ini, seswatoe orang moesti pake dengen betoel itoe **chance** boeat ada goenanja dan teroetama bantoe perbaeken nasibnja orang² jang soesa dan tjilaka. Boekan sebagi sekarang kabanjakan di liat, orang tjoema maoe bikin enak pengidoepan sendiri sadja. Nanti kaloe soeda mampoes baroe pada taoe, di tjingtjang djadi frikadel, di goreng sebagi bistiek dan di pake temen nasi oleh **Giam Koen.** Salah² djoega di djoeal sebagi croquettes dalem fancyfair goena adaken roemah miskin boeat anak setan². Nah loe! Iiiiiiiiiiiihhh, Tante, saja mah engga maoe di gitoein. Dari itoe saja engga maoe djahat. Banjak orang djoega tida djahat, tetapi katanja ini tida tjoekoep. Orang moesti perhatiken dan perbaeken nasibnja sesama manoesia jang dalem kabroentoengan di bawah kita, dan kita moesti berkerdja goena negri aseli dan bangsa kita. Ini saja toeroet, sebab memang merasa moefakat sekali dan djoega lantaran maskipoen saja djadi Dante dan kailangan Beatrice, saja tida maoe indjek barang setindak apa jang di seboet noraka, doea²nja noraka acherat (kaloe ada) dan noraka doenia (jang ada).

Sekarang saja pikir pada Dante, djadi rasa dia bodo sekali, tante. Tjinta jang betoel² dan soetji tida ada. Tjinta jang kita liat sehari-hari tida laen dari egoïsme alias **kouwkati.** Ini soeal saja pasrahkan sadja pada nona² jang djadi specialiteiten dalem ini perkara.

Sekarang laen perkara. Tante, doeloe di taon 1927 saja dansa di Jaarbeurs dengen si Ann, boekan Tante dan Mama maki² saja sampe liwat satoe minggoe engga ada brentinja? Nah sekarang saja minta ampoen, sebab doeloe engga perdoeliken nasehat orang toea. Itoe koetika saja tida insaf, bahwa dansa ada koerang baek; sekarang lantaran soeda banjak djoega pengalaman, saja pertjaja orang toea tida salah. Boeat kasi pikirannja orang Blanda tentang ini, saja tjolong dari A. I. D. tanggal 29 October 1929, apa jang tertoelies di bawah ini. Bahasanja ada Blanda, ma'afken sadja, sebab saja takoet kaloe di salin djadi ilang sarinja.

Het oordeel van den bekenden paedagoog A. C. C. de Vletter, die niet tot de Christenen in engeren zin behoort, over het steppen:

„Wanneer men de geschiedenis van de nieuwe dansen ('t was 1918, toen de Vletter dit schreef), met name van de *one-step*, nagaat, is dit al voldoende om er over verbaasd te staan, dat deze dansen in fatsoenlijke kringen worden toegelaten. De *steps* komen uit Zuid-Amerika, zijn negerdansen, die gedanst werden in zekere „huizen" in het niet zoo heel kuische Amerikaansche Zuiden. Toen zijn ze naar Parijs en Weenen gekomen, waar tien jaar geleden dit nieuwe gedans algemeen opzien en afgrijzen wekte. De bezoekers der beruchte publieke bals in Parijs keken er naar, grinnikten, gnuffelden of .... gingen weg, al naar gelang van hun aard en aanleg. Bij een internationaal congres van dansonderwijzers te Weenen, waar de congressisten de nieuwe dansen zagen, was het nagenoeg eenstemmig oordeel der Hollandsche afgevaardigden, dat zooiets in Holland niet mogelijk zou zijn.

Het Duitsche en Engelsche Hof verboden, als vanzelf sprekend, die Parijsche

bordeeldansen, de eigenaars van de groote Berlijnsche dansgelegenheden, op wier dansvloeren zich toch nog altijd een „gemengd" publiek kwam vermaken, verzochten aan de overheid, die nieuwe dansen te verbieden, want langzaam maar zeker ging het toch nog wel behoorlijke publiek zich onttrekken, wat door de danshuiseigenaren om economische redenen werd betreurd. Ze zouden niet lang behoeven te keuren, want het „nette" publiek zou wel bakzeil halen en mee gaan schuiven op den weg, die aangewezen werd door .... de dames X. en Y. en de heeren Z."

Ook Henri Borel spreekt zijn oordeel uit over de moderne dansen. Het mildste gedeelte van zijn critiek luidt:

„Het moet nu eindelijk maar eens ronduit gezegd worden: de moderne dansen foxtrott, boston, one step, two step, de diverse Blue's shimmy's en charlestons zijn in den grond p e r v e r s e bewegingen; al dat heenschuifelen en knikken en bibberen en draaien en quasi-gracieus, quasi-elegant likkebaarden en knoeien en wringen gaat naar verboden daad toe. Men mag het ontkennen en verbloemen en het verontwaardigd van zich afwijzen, maar er helpt geen lieve Moeder aan, h e t i s z o o.

Niet alleen de bewegingen van den dans zelven maar, zoo mogelijk in nog sterkere mate, de muziek er bij, spreken het onmiskenbaar duidelijk uit.

Ik wil hiermee niet, generaliseerend, zeggen, dat ieder meisje, iedere vrouw het zich onder het dansen bewust is — ware het zoo, dan zou menige danseuse er zich verschrikt aan onttrekken, maar het gevaarlijke ligt hier juist in het onmerkbare, heimelijke en het effect is hetzelfde.

In elke moderne danszaal, welke ook, heerscht, voor den niet-kuddemensch aanvoelbaar maar verkapt quasi-fatsoenlijk, door de „Society" hypocriet genegeerd, listig gecamoufleerd, en omdat de kudde haar gezamenlijk-ondergaat, als heel gewoon en behoorlijk aangenomen: de wulpsche atmosfeer, te gevaarlijker, omdat ze niet openlijk is en zich niet geeft voor wat ze is.

De verontschuldigende praatjes van „behoorlijk" en „netjes" dansen dezer heimelijk wellustige, geraffineerd en pervers sensueele dansbewegingen, zóó dat niemand er aanstoot aan neemt" zijn larie-farie. Men k a n deze dansen onmogelijk „fatsoenlijk" dansen, al trekt men er nog zoo'n quasi-fatsoenlijk gezicht bij en houde men zich nòg zoo in. De manier, waarop het dansende paar elkaar omvat houdt, is al uit den schijnheiligen Booze".

Dat de moderne dans de proef op de som levert, dat bij het gepaard en gemengd dansen de sexueele prikkel de kern van de zaak vormt.

In zijn laatste punt bestrijdt spreker de voornaamste pleitgronden, die tegen dit standpunt worden aangevoerd.

In de eerste plaats: Ik voor mij gevoel niets van den zinnelijken prikkel, die er in het dansen ligt. Als ik dans, doe ik het met een rein hart en hoe een ander het doet, moet hij zelf weten. Spreker brengt hier tegen in, dat men niet weet, welken invloed men bij het dansen uitoefent op de *partner*, die men vaak zelf slechts ten deele kiest en waarvan men dus niet weet, welken invloed de dans op haar heeft.

In de tweede plaats moeten we rekenen met de jongeren in de *Sturm und Drang*-periode. Hun strijd om sexueele reinheid wordt er ontzaglijk door verzwaard.

Als tweede uitvlucht noemt spreker het argument: Ik dans alleen in engeren kring van goede vrienden. Maar ook dit gaat niet op, want wij weten niet, wat er in het hart van die anderen omgaat.

Pegimana sekarang? Tante poenja anak jang sekola A. M. S. sering dansa di Indisch Restaurant dengen tida taoe maloe. Kaloe saja bilangin djangan, ia adjak berklai. Tjoba tante bitjara padanja, tetapi djangan kasi taoe saja jang andjoerin, sebab tentoe ia tida toeroet. Memang anak sekola'an kaloe masi moeda dan belon mateng betoel, pada besar kepala dan segala apa rasa dirinja paling pinter dan tida bisa salah. Sedengan Blanda pikir sebagi ada di atas, orang Timoer pada maoe dansi-dansi dengen tida maoe kalah dengen Josephie Baker.

Betoel, Tante, kita bisa bladjar banjak sekali dari **Barat**, banjak hal² jang bagoes dan moelia, banjak lagi hal² djelek dan kotor. Jang

doeloean moesti di toeroet, jang blakangan tempatnja di krandjang roempoet. Boekan begitoe, Tante? Pengartian tentang techniek oepamanja kita sebrapa bisa moesti toeroet Europa, tetapi awas-awas djangan gampang² kapingirken adat lembaga kita dalem pergaoelan sablonnja dapet kenjata'an Blanda poenja ada djaoe lebih superieur.

Bebrapa minggoe jang laloe di Chung Hsioh Bandoeng di adaken causerie tentang feminisme. Lantaran hari Minggoe moesti djalan² soepaja bisa moelai berkerdja lagi hari Senennja dengen giat, maka saja tida dateng. Ini djoega di sebabken saja takoet tida mengarti. Feminisme menoeroet woordenboek artinja dalem, **kliwat dalem,** djadi kaloe saja toeroet dengerin dan bitjara apa², salah² saja tengelem dan tida bisa moentjoel kloear lagi. Apa jang di bitjaraken dan orang embat² (èh debat-debat) saja tida taoe dan saja djoega tida maoe tjari taoe, sebab hal² diseboet baroesan. Tjoema saja djoega ada poenja sedikit anggepan tentang itoe isme, jang sekarang bisa di batja pada moeloetnja nona² kaloe iaorang mesem atawa merengoet. Saja moefakat kaoem istri haroes madjoe, sebab satoe bangsa poenja fundament ada didikan jang anggota²nja dapet. Ini didikan ada di tangannja iboe², jang poenja pengaroe besar atas pengidoepan dan tabeat anak². Tjonto² dalem hikajat saja seboet sadja iboenja Julius Caesar (inget pada vini, vidi, vici), Napoléon, le Grand Empereur dan Dzoelkanain atawa Alexander Magnus, begitoe djoega Maria (iboenja Jezus). Anak²nja semoea bidjaksana dan moelia, lantaran dapet didikan jang **prima** dari iboenja. Dari itoe nona² sekarang mama² **in spé** moesti bladjar didik anak-anak dan boekan gembar-gembor di vergadering, minta hak sama rata, minta kamerdika'an sebagi kaoem lelaki (sic), brani adoe moeloet dengen siapa djoega dan berboeat actie² jang boekan mengheranken, tetapi bikin djidji seswatoe orang jang berpikiran waras. Zonder mendjerit, zonder bilang djadi boedak kaoem lelaki, zonder bertreak² kadoedoekannja sebagi binatang, zonder berklai, fihak istri bisa dapet haknja, jang alam kasi padanja, hak jang berdasar atas kabeneran dan kabedjikan. Djalannja ada sanget saderhana dan laen generatie resultaatnja soeda di dapet. Iaorang moesti bladjar boeat djadi istri jang boleh di boeat tjonto, djadi iboe jang moesti di kagoemken dan blakang kali kasi didikan jang baek pada anak²nja. Ini anak² tentoe aken mengarti sendiri pegimana moesti naeken deradjat iboenja dan anak² lelaki tentoe mengarti deradjat soedara² prempoean tida lebih bawah dari ia poenja.

Tjoba „Damesafdeelingen" Chung Hsioh, dan dengen **onbescheiden** saja bilang djoega Poetri Indonesia dan semoea kaoem istri jang rasa kadoedoekannja ada ketjiwa, timbang ini dengen betoel, roendingken dan tarik conclusie jang sehat.

Tante, saja bikin Tante ngantoek dengen batja soerat begini pandjang. Djoega saja sendiri maoe tidoer, ah soedahlah djangan bohong, maoe djalan². Sekarang oedara soeda terang dan boelan jang pentjarkan sinar peraknja jang indah panggil saja kloear.

Sampe laen kali, ja Tante jang manis.

Kiongtjioe,
Tante poenja Neef.

Bandoeng, 15 Tjapgwe 2480.

WANNEER: MADE IN CHINA?

Kediri 8 Sept. '29.

Lieve Grace.

En, hoe is het gisteravond gegaan? Barleuk, natuurlijk. Ik vind het gewoonweg lam, dat we niet mochten gaan, alleen, omdat ik zoo'n beetje verkouden ben. Enfin, je zal me wel uitvoerig van alles vertellen, hè? Ging het goed met de bloemen, enz.? In den regel wel. Reuze jammer, dat ik niet mee heb kunnen helpen; ik zou die oomes en tantes anders op hun vingers tikken van jewelste, dan kan je wat van ze gedaan krijgen. Nu ja, we zijn laatst al op Malang geweest. Jammer, dat het terrein wat te klein was. Het was daar zoo vol, dat je moeilijk vooruit kon komen. De boerinnetjes zagen er toch zoo leuk uit en de warme poffertjes zoo verleidelijk dat een onweerstaanbare lust mij bekroop er eens heen te gaan. Gauw er naar toe en geprofiteerd.

Dan weer naar een andere tent: Taartjes en geurige thee. Even bij de bloemen en daarna de handwerkjes bekeken. Er waren er heel keurige bij o.a. een schilderij, een landschap voorstellende, dat heelemaal met de hand geborduurd was en waarvan de schilderes de eerste prijs behaalde. En zoo kwamen we bij een tent, waar Pa een snoezig poppetje (een fleschje eigenlijk) gepresenteerd werd. Hij talmde, maar ik natuurlijk al met mijn hand in zijn zak. „O, wat aardig," riep ik uit en nam het in mijn handen.

Ik keerde het om en om en bekeek het van alle kanten, maar wat is dat? Made in Japan. Met een verachtelijk gebaar zette ik het wat hard op tafel en meteen ...... krak, lag het arme poppetje in scherven.

Mijn ouders keken me zwijgend aan. En daarvoor hebben ze nou zooveel opgeofferd, dachten ze zeker.

„Jij ook," zei Dee verwijtend. „Zoo heb ik het niet bedoeld, maar spijt heb ik niet, dat zeg ik je ronduit. Maar, ik begrijp niet, hoe ze het in hun hoofd halen aan zulk prulwerk zooveel tijd en zorg te besteden.

O Grace, wanneer zal het enkel: Made in China zijn, wanneer kan de Ch. Hs. alleen dingen vertoonen, Made in China?"

DIANA.

JANIORENRUBRIEK

DE BANDJERMASIN-TRIP.

Weer heeft, dank zij de vriendelijkheid van de Tiong Hwa Hwe, een Ch. Hs. elftal op Bandjermasin mogen spelen, en alweer bestond 't elftal voor 't grootste deel uit leden van de Ch. Hs. van Soerabaia; Bandoeng, Cheribon en Djokja maakten 't compleet. Wat nieuws valt er feitelijk over de trip te schrijven, waar we vorig jaar reeds een beschrijving hebben gegeven van de eerste trip? Toch zullen we trachten U in 't kort — om niet te vaak in herhalingen te vervallen — 't een en ander van deze trip te vertellen.

26 October. 's Middags: de Elout stond klaar. Een geweldige drukte heerschte er op 't dek ; vele passagiers die mee moesten, tot aan Bawean toe.

's Avonds. Een jasz-stel van één der passagiers werd in elkaar gezet : men musiceerde op de, ook U zeker bekende — „als-maar-geeft-geluid" methode. De zee werd woeliger, lustiger sloeg men er op los, om te trachten, zóó, zichzelf en de zee te vergeten — wat echter niet bijster gelukte: de geluidmakers verdwenen één voor één in de hut.

27 October. 's Morgens. We kwamen te Bawean aan: prauwen brachten de passagiers naar en van 't schip. Ook hier weer een drukte en geschreeuw van belang, en een gedrang dat er was ! Men moest zich er over verwonderen, dat er geen één, in 't water gevallen was.

Men doodde den tijd door te kaarten, trachtte elkaar zoo een centje te ontflutselen, de cent werd een dubbeltje, een kwartje, een gulden, — o, als mijn centen eens deze metamorfose ondergingen ! .

's Middags. Men was, op een paar na, geheel voltallig aan tafel, doch bij de soep al sloop men één voor één weg, slechts de „geboren zeelieden zooals zij (3 van de 16) zich zelf noemden, werkten 't heele menu door.

's Avonds. 't Grootste gedeelte bleef stilletjes in de hut, een paar trechten op 't dek wat verfrissching te vinden, slechts de „dapperste der dapperen" *) liepen trots rond. — O, dat akelige gevoel, dat je zoo razend-wanhopig maakt!

De etensbel luidde — lokkend — juist nu ! nu je je maag zou willen vastsnoeren, zou willen er uit halen, als 't kon! — ach, waarom wordt zoo vaak ons iets in overvloed aangeboden, wanneer we 't 't minst noodig hebben, en mogen we, op een ander oogenblik er vergeefs naar smachten?

De zee — eeuwig schoon; 't was niets dan poëzie wat je omringde — maar, wanneer je daar wanhopig ligt te worstelen met dat akelige gevoel, tracht dan ook maar eens een greintje poëzie te vinden in de rusteloos deinende golven ; tracht dan eens mee te zingen met den dichter, dat de zee is als je ziel, in wezen en verschijning, dat ze is, een levend schoon, dat zich zelve niet kent.

28 October. In den morgen kwamen we op Bandjermasin; comité leden verwelkomden ons.

*) What's in a name ?

's Middags. de eerste wedstrijd — tegen onze gastvrouwe — mooi door ons gewonnen, een bewijs, dat dit elftal beter is samengesteld dan dat van vorig jaar, toen we tegen de zelfde club gelijk speelden.

's Avonds: gratis naar de bioscoop.

29 October. In 5 auto's reden we naar Kandangan toe, doch er was nu geen muziek, die ons binnenhaalde als vorig jaar. Wel echter was 't veld weer omgeven door een breede strook wit goed. Voordat de wedstrijd begon, viel de regen al, waardoor men maar gauw beginnen ging. Doch dra werd de stortregen zoo erg, dat verder spelen (fatsoenlijk) niet mogelijk was, weshalve de wedstrijd gestaakt werd, op ons verzoek, omdat nog andere wedstrijden op ons wachtten en we niet als een snip verkouden op Bandjer wilden terugkomen. Na den eten keerden we naar Bandjer terug, waar we tegen elven aankwamen.

30 October. Rustdag. Een kijkje genomen in een ijsfabriek.

's Avonds: bioscoop.

31 October, We speelden tegen de Indonesiers. 't Spel was ruw, de scheidsrechter echter, scheen zulk een spel „gewoon" te vinden (de gustibus non est disputándum). Hoe ruwer 't spel, hoe harder van genoegen 't Indonesische publiek brulde.

't Eindigde in een draw — we waren blij, toen 't eindsignaal klonk. Wat jammer dat in dezen wedstrijd verschillende enkels en knieën defect waren geraakt; de besten van ons konden hierdoor niet meer hun gewoon spel ontplooien — voetballers begrijpen, wat een verzwikte enkel of een onklaar geraakte knie beteekent! — 't kostte de andere vernigingen al heel weinig moeite om ons een beschamende wijze te kloppen.

's Avonds: bioscoop.

1 November: Rustdag: 's Avonds: bioscoop.

2 November: 's Morgens: men ging een rubberfabriek bezichtigen.

's Middags: we verloren van 't Europeesche Bondselftal. Soerabaia „djabook", *) werd er geschreeuwd.

3 November. 's Morgens. Naar 't apeneiland toe in een motorboot, ruim van proviand voorzien. Een gramofoon hield de blijde stemming gaande. We stopten een paar tientallen meters van 't eiland af. De katjongs zwommen er naar toe. In kleine prauwen ging 't grootste deel van ons de apen en aapjes van dichterbij beschouwen — bewonderen — benijden, misschien!

Onze leider, in een kleine prauw met den roeier alleen, kiekte ons, de menschen, op den voorgrond, met als achtergrond de boomen, waarin de apen zaten, hingen, sprongen. In de vroolijkste stemming gooiden we pisangs naar de apen toe; aardige grappen werden er gedebuteerd — geinspireerd waarschijnlijk door de aanwezigheid van de leuke diertjes. Wie zou hebben gedacht, dat plots alles veranderen zou?

Net wilde onze leider ons weer vereenigingen, toen er een hulpgeroep klonk. We zagen hoe iemand wanhopige pogingen deed om boven water te blijven — hij verdween — kwam weer te voorschijn — spartelde — verdween weer — drok weer op.

Fluks roeide 't prauwtje waarin onze leider zat, er naar toe. Ook van den kant va de motorboot naderde een prauw, die 't eerst den drenkeling bereikte. Men greep naar hem, greep echter mis, want net

---

*) vermolmd.

verdween, hij weer in de diepte. Doch wie had kunnen verwachten, dat hij verdween, om niet meer te voorschijn te komen? Onze leider sprong in 't water, gevolgd door den man van de andere prauw: 't was echter vergeefsch, die drenkeling liet zich niet meer zien.

't Was een Boeginees — een aardige man, die trouw onze wedstrijden bijwoonde. Hij woonde in een kampong achter ons hotel. Elken morgen zagen we hem voorbij gaan, met een doosje snuisterijen onder den arm. Was 't niet, dat we, den morgen te voren, een stuk papier hadden laten bengelen aan een koordje en hij, passeerend, even naar 't papiertje toeging, zijn lucifers doosje te voorschijn haalde, en wij, als hij niet 't papiertje wilde aansteken, 't lachend inhaalde?

Dien morgen ging hij met ons mee, zijn zoon, van een jaar of vijftien, ook. Toen nu de motorboot daar wachtte, wilde hij, net als zijn zoon, naar 't eiland toezwemmen. Men trachtte hem tegen te houden, 't lukte niet. Men vertelde, dat hij een mes bij zich had, om, hij zou 't beweerd hebben, de apen te dooden. Maar, wie tracht nu ook dien afstand over te zwemmen met een dubbel stel kleeren aan? Lachend sprong hij in 't water, hoofdschuddend nagestaard door de anderen op de motorboot.

Men vertelde elkaar, in wat voor een heiligen reuk de apen stonden, hoe niemand 't in zijn hoofd zou durven halen, de dieren kwaad te doen. 't Waren de booze geesten, zei men, die hem in de diepte hadden getrokken.

Men zocht en zocht — er werd niets gevonden. Zacht snikkend trok de zoon de donkerblauwe kleeren van zijn vader aan. Dan, net toen de motorboot vertrekken wilde, sprong hij in de rivier. Gelukkig, dat twee schepelingen den jongen onmiddellijk waren nagesprongen, waardoor deze poging tot zelfmoord niet gelukte.

In de gedrukste stemming gingen we huiswaarts: de havenpolitie werd gewaarschuwd.

Toen we in 't hotel terugkwamen — o, die kreet, die de vrouw slaakte, toen ze hoorde, dat haar man daar was achtergebleven in de Barito.

's Middags kwamen we tegenover den Bond van Bandjer: weer een nederlanderlaag.

's Avonds: bioscoop.

4 November. De laatste wedstrijd: ook dit werd verloren.

's Avonds. Afscheidsfuif. De champagne ging rond, er werd stevig gedronken, te stevig wellicht door één, die den volgenden morgen aan een vriend vragen moest, wat hij den vorigen nocht toch had gedaan.

Weer werden er speeches afgestoken; eerst kreeg de voorzitter van den Bond 't woord die een beker overhandigde, ons door Tiong Hwa Hwee geschonken. Daarna sprak de voorzitter van de Tiong Hwa Hwee, dan onze leider. Toen nam de heer Smits 't woord en deelde ons 't verheugend nieuws mee, dat er op Bandjer is gesticht, een comité voor 't Ch. Hs. Studifonds. Er moest volgens spreker, op Bandjer van de Ch. Hs., waar deze toch niet alleen voor 't voetballen was gekomen, iets blijvends zijn, en dit moest voorloopig worden bereikt. door 't stichten van een comité voor 't Ch. Hs. studiefonds, omdat gebleken was, dat een Ch. Hs. afdeeling op Bandjer toch niet kon worden opgericht.

't Comité zal trachten, maandelijks wat bij te dragen, aan 't Ch. Hs. Studiefonds.

Een woord van dank aan hem, die den stoot hiertoe gegeven heeft, is zeker op zijn plaats.

Daarna werd door een lid van Soerabaia een korte lezing gehouden over 't een en ander van de Ch. Hs.

Waarna de fuif kon beginnen.

5 November. Bestuursleden brachten ons weg. Even werd aan boord nog een kiek genomen: dan ging weer de champagne rond.

12 uur 's middags vertrok de „Patras" — we hooren nu nog 't geschreeuw van de Indonesiërs op de kade. „Soerabaia djabook".

Of ze gelijk hadden?

Ook ditmaal zullen we eindigen met hartelijke groeten en dank aan de oude en nieuwe kennissen daar op Bandjer, en de verzekering, geven, dat we steeds met vreugde zullen terugdenken, aan de dagen in „'t Venetië van 't Oosten" doorgebracht.

TRIPPER.

Soerabaia November 1929.

BILJARTSPORT.

Aken menjegerken badan dan mentjari kasenangan pasti Sport ada mengambil bagian jang paling penting, dan dalem sasoeatoe negrie sopan, pasti Sport dari roepa-roepa tjabang ada di oetamakan.

Di Indonesia dengen sport orang soeda biasa tjoema kerna di sini orang tida begitoe perloeken, hingga kemadjoean jang betoel berharga soesa di dapet.

Dengen Voetbalsport, sesoeda dateng dan gedemonstreerd oleh Lo Hoa, dengen ia poenja permaenan jang aloes, mengoendjoek sifat toelen dari itoe tjabang, baroelah orang riboetin lagi itoe, dan sasoeatoe voetbal vereeniging pasti mengiler dengen itoe kepandean jang di poenjai oleh itoe Sportvereeniging dari tanah bapa kita.

Orang mengiler dan semoeanja ingin djadi satoe voetbalspeler jang djempol, marika mengimpi ingin bisa toeroet permaenan dari Lee Way Tong, ada jang ngigo soeda djadi Chow jang poenja tangan seperti ada electrisch.

Tapi sasoeatoe ada mempoenjai bakat sendiri-sendiri, dus tida sasoeatoe orang aken gampang djadi satoe voetballer jang oeloeng kaloe boekan memang dasarnja ia aken djadi bintang veld.

Sin Po soeda oendjoek dengen terang sekali, dimana ia poenja artikels aken orang soeka jakinken sedikitnja sport.

Iitoe soerat kabar oendjoek dengen njata sekali, dimana kampoeng Blanda pasti penoeh dengen lapangan jang tergantoeng ringen dan tennisbanen.

Tapi dengen bangsa Tiong Hoa tida begitoe, sebagian besar kemaroek dengen harta dan wang, dan marika poenja plezier poen nota bene moesti beroewang, hingga lambat laoen kebanjakan djato dibawah pengaroeh kartoe, jang boekan bikin kita plezier, tapi kita di boeat permaenan oleh kartoe.

Biljartsport teritoeng satoe edelsport, hingga sembarang orang moesti bisa asal maoe tjoba dan bladjar, kerna dengen itoe tida oesah orang jang moesti besar tenaga, tapi asal maoe poeter sedikit otak pasti itoe maksoed aken di dapet.

Kita Chung Hsioh di Bandoeng pada nanti kira-kira tanggal 15 boelan November aken mengadaken satoe biljarttafel baroe dari fabriek Emma dan aken ditempatken di kita poenja clubgebouw, dan ini aken ada dibawah pimpinan toean Kwee Tjeng It, jang saban boelan aken dateng di aBndoeng, dan kasi demonstratie, soepaja bisa menambahken leden poenja kepandean dalem itoe matjem sport.

Kita pertjaja kita traoesa menoelis terlaloe pandjang tentang ini toch, orang aken taoe kefaedahannja, dan kita poenja pengharepan toendjangan leden jang troetama aken bisa membantoe pengharepan kita, ja itoe mendapet kasenangan jang berharga, dan kita poenja pergerakan bisa madjoe.

Dari itoe kita berseroeh kombali toendjanglah, sekalian leden kita, tjita-tjita dari perkoempoelan dan terboektinja itoe, ada berarti satoe tindak kemadjoean aken Shia Hwee kita.

CHUNG HSIOH BANDOENG.

„KENANGA" — WELTEVREDEN.